

BizkaiSare 2030

Bizkaiak gizarte kohesionatua eratzeko abian ipini duen estrategia komunitarioa

BizkaiSare

Gizartea ehuntzen / Tejiendo la sociedad

Bizkaia

enplegua, gizarte kohesioa eta
berdintasuna sustatzeko saila
departamento de empleo,
cohesión social e igualdad

BizkaiSare 2030

Bizkaiak gizarte kohesionatua eratzeko abian ipini duen estrategia komunitarioa

agurra

Eskuarte duzun dokumentu hau BizkaiSare ekimenaren aurkezpen bat da. Ekimen hori Bizkaiko Foru Aldundiak antolatzen du, sarea ehundu eta komunitate-eremua indartzeko, eta horrela, Bizkaia kohesionatuagoa izateko.

Hedapen instituzional eta programatikoa da eta beste foru-ekimen batzuekin bat dator, gure Lurralde Historikoan ziurgabetasun ekonomiko eta sozialaren testuinguruan sortzen ari diren arrakala eta desberdintasun berrien aurrean jarduteko.

Gaur egun ziurgabetasun-testuinguru ekonomiko eta sozial batean bizi gara Munduko egoera geopolitikoa oso ezegonkorra da, eta gerra batzuk daude piztuta, ondorio ezezagun eta ikaragarriekin. Gainera, ingurumenari eta garapen digital eta teknologikoari dagokienez, erronka global bat dugu.

Erronkak ez dira zalantzan jartzen, eta aurre egin behar zaie printzipio honetan oinarrituta: inor ezin da ongizartetik eta gizarte-kohesiotik kanpo geratu.

Bizkaia dagoeneko desberdina da eta horrela izaten jarraituko du: gizarte mestizoa eta askotarikoa. Horrek aberastasuna eta aukerak dakartza, bai eta arrisku eta arrakala sozial berriak ere, botere publikoak zuzenean gure gain hartu behar ditugunak.

BizkaiSare belaunaldien arteko harremanak, aniztasunaren gaia edo bakardadearen arreta

hobetzeko ekimena da. Erantzuna komunitate-esparruan dago. Hortik abiatuta, belaunaldien arteko bizikidetzarako eta gizarte-hobekuntzarako gune bat landuko dugu.

Sareak ehundu eta komunitatea eta pertsonen arteko harremanak sendotu nahi ditu. Komunitatean, nahi gabeko bakardadeari aurre egin ahal zaio, jakina, bai eta desberdintasunak, bazterkeriak, familia- edo gizarte-laguntzarik ezak eta abarrek eragindako gizarte-porrotei ere. Ikuspegi komunitarioa integrala izateko sortu da. Izan ere, eraginkorra izan nahi badu, nahitaez integrala izan behar du.

BizkaiSare Bizkaiko Foru Aldundiak zuzentzen du, baina beste maila instituzional eta sozial batzuekin lankidetzan aritzeko asmoz sortu zen.

Kudeaketa komunitarioa lantzen ari gara. Gure artean nola erlazionatzen garen eta Bizkaian zer bizimodu nahi dugun aztertzen eta lantzen ari gara.

Bizkaia kohesionatua eraikitzen jarraitzen dugu.

Teresa Laespada

Ahaldun Nagusiordea eta Enplegua, Gizarte Kohesioa eta Berdintasuna Sustatzeko foru-diputatua

Bizkaia

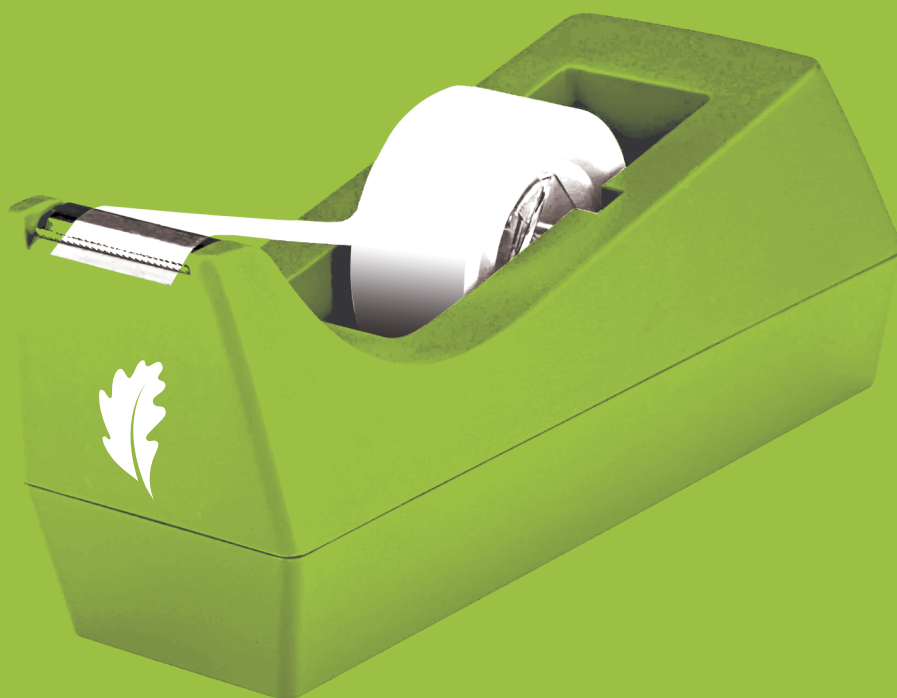
Bizkaiak gizarte
kohesionatua
eratzeko abian ipini
duen estrategia
komunitarioa

Aurkibidea

1	1. SARRERA	6
	1.1. Kohesioaren errealitatearen testuingurua Bizkaian	7
	1.2. Gizarte kohesionatua eratzeko estrategia komunitarioaren izateko arrazoia	9
	1.3. Bakardadea, politika publikoan gorabidean doan gaia	10
2	2. ESPARRU TEORIKO ETA KONTZEPTUALA	12
	2.1. Komunitate konektatu baten definizioa eta ezaugarriak	13
	2.2. Konexio sozialen eraginak, onurak eta arriskuak	17
	2.3. Bakardadea, deskonexioaren eta lotura falten adierazpidea	19
3	3. BIZKAISARE 2030 ESTRATEGIA	22
	3.1. Eraikuntza kolektiborako eta hedapenerako elementuak	24
	3.2. Estrategiaren ikuspegiak	24
	3.2.1. Ikuspegi duala	25
	3.2.2. Inklusioaren ikuspegia	25
	3.2.3. Hurbiltasun ikuspegia	26
	3.3. Erronkak	27
	3.4. Ardatz estrategikoak	29
	3.4.1. Ezagutu eta aintzatetsi	29
	3.4.2. Berba egin	29
	3.4.3. Saretu	30
	3.4.4. Egin	31
	3.5. Lortu nahi diren emaitzak	32
4	4. LEHEN URRATSAK: 2024-2027 PLANA	36
	4.1. Ardatz estrategikoak eta jarduerak	37
	4.1.1. Ezagutu eta aintzatetsi	38
	4.1.2. Berba egin	39
	4.1.3. Saretu	40
	4.1.4. Egin	41
	4.2. Lortu nahi diren emaitzak	43
5	5. GOBERNANTZA, GARDENTASUNA ETA JARRAIPENA	46
	5.1. Gobernantza eta gardentasuna	47
	5.2. Jarraipena	47

1

Sarrera

1. Sarrera

1.1. Kohesioaren errealitatearen testuingurua Bizkaian

Bizkaiko gizartean, inguruko beste askotan bezala, aldaketa sakonak gertatzen ari dira eta, horrek, nola ez, eragina du pertsonengan, komunitateetan, eta gizarte kohesionatu bat lortzeko gidari izan behar diren politiketan.

Laburbilduz, eta ikuspegi soziodemografiko eta sozioekonomikotik erreparatuta, hona hemen EAEko gizarte kohesioaren mailetan, lotura eta konexio komunitarioak mantentzeko aukeretan eta, azken finean, isolamendu eta bakardade egoeretan eragin zuzena duten faktore nagusiak:

- Mendetasuna edo jarduera mugatua duten, eta, beraz, beren jarduera eta harreman sozialak mantentzeko zailtasun handiak dituzten pertsonen kopurua eta bizi itxaropena areagotu egin dira.
- Pertsona bakarreko etxeak edo/eta bakarrik bizi diren pertsonak ugaritu egin dira, eta familia unitateen tamaina, aldiz, murriztu.
- Belaunaldi arteko arrakala handiak finkatu dira, bai bizi baldintzetan, bai balio, jarrera eta jokabideetan.

- Genero desberdintasunek beren horretan jarraitzen dute, askotariko formetan, eta emakumeen eta gizonen arteko berdintasunerako bidean lortu diren aurrerapenen aurrean erantzun erreakzionarioak sortu dira.

- Desgaitasuna duten pertsonen aukera berdintasunerako eskubidea eskatu da, eta inklusioan oinarritutako politikak ezarri, neurri segregatzaileak baztertuz, besteak beste hezkuntzan, enpleguan, irisgarritasunean edo arreta bereduan.

- Zaintzak modu publiko eta komunitarioan antolatzekeo beharra eta eskaria dago.

- Babesa eman eta jasotzeko eta elkarrenganako laguntza harremanetan inplikatzeko aukerak murriztu ahal izan dira.

- Gainerako pertsonenganako konfiantza maila nahiko altuek jarraitzen dute.

- Migrazio fluxuen hazkundearen ondorioz, aniztasun kultural eta erlijiosoa handiagoa da.

- Pobrezia eta desberdintasun egoerek jarraitzen dute, bai diru-sarreretan, bai ondarean,

eragin politikoan, denboraren erabileran edo osasun egoeran, eta horrek eragina du biztanleria talde oso jakin batzuetan (emakumeak, adingabeak, gazteak, etorkinak...).

- Gertuko merkataritza murrizten ari da.
- Espazio publikoak pribatizatzeko edo/eta segregatzeko joera dago, eta azpiegitura sozial berriak garatzeko edo daudenak mantentzeko zailtasunak ageri dira.
- EAEko herritarrek aisialdiari geroz eta garrantzia handiagoa ematen diote, lanari eta erlijioari ematen dioten balioaren gainetik.
- Kultura, aisialdi eta denbora libreko jarduerak indibidualizatzen eta digitalizatzen ari dira, eta geroz eta gehiago bihurtzen ari dira merkataritzako produktu.
- Sare sozialen eta teknologien bidezko hartu-eman sozialek balio eraldatzailea dute, baina, aldi berean, bakardadea sortzen dute.
- Instituzioen gaineko konfiantza jaisten ari da, eta demokraziaren funtzionamenduaren gaineko atsekabea areagotzen.
- Politikaren eta hauteskundeetako eta gizarteko partaidetzaren gaineko interesean arrakala sozioekonomiko oso nabarmena dago.
- Sare sozialek eragin negatiboa dute eztabaida publikoaren kalitatean.
- Herritarren segurtasunaren gainbeheraren gaineko kezka areagotu da.
- Osasun mentalekin lotutako arazoak eta oraintsuko krisi politiko eta sanitarioen eragina areagotzen ari dira, eta, beraz, ziurgabetasun, beldur eta kezka sentimenduak gailentzen ari dira, etorkizunaren gaineko konfiantza murriztu ahala¹.

Errealitate hori ikusita, Bizkaiak gizarte kohesionatua eratzeke abian ipini duen estrategia komunitarioak (aurrerantzean, BizkaiSare 2030) **garapen komunitarioa eta lotura sozialak sustatu nahi ditu, bakardadea prebenitu eta hari aurre egiteko**. Horretarako, gure auzo eta herrietan garatzen ari diren era guztietako ekimen askoren esperientzian oinarritzen da.

BizkaiSare 2030 estrategiak **ikuspegi komunitario ireki eta inklusiboa** dauka, gure lurraldean egunero gertatzen diren eta gertutik ezagutzen ditugun benetako dinamiketan oso oinarritua. Ekimen batzuetan, banakako hauskortasunetik lanean, komunitarioranzko bidea egiten da; bestek batzuetan, aldiz, egiturazko faktore sozialetan eragiten duten lanetik sartzen da lan komunitarioa.

Estrategia honek dituen elementu gakoaren artean aipatzekoa da alderdi desberdinak **batzeko ikuspegia**: zeharkako politikak eta politika sektorialek, profesionalak eta herritarrak, hirugarren sektorea eta sektore publikoa, agente ekonomikoak eta agente politikoak, egiten jakitea eta jakite zientifikoa eta, hala, hurrenez hurren. BizkaiSare 2030 estrategiak berariaz aitortzen du **Bizkaiko Foru Aldundiak** (BFA) garapen komunitarioko politika sustatzeko orduan **daukan erantzukizuna**. Erantzukizun horretatik abiatuta, politika foralek -hertsiki sozialak eta enpleguak baino zabalagoak direnek- apurka-apurka lotura komunitarioen gaineko ondorioak kontuan har ditzatela eta horiek indartzeko lagungarri izan daitezela lortu nahi da. Edo, gutxienez, ez dezatela lagundu, nahita ez bada ere, dinamika indibidualizatzailea indartzen.

¹ Informazio horren oinarri izan da: "ESTEKA SAREA. Bizkaiak gizarte kohesionatua eratzeke abian ipini duen estrategia komunitarioa. Oinarrien agiria".

Hasiera batean, ekintza komunitarioa sustatu eta lotura sozialak indartzea izango da lehentasuna, hartara bakardade egoerak prebenitzeko. Ondoren, beste gai, helburu eta interes batzuei zabaldu ahalko zaie bidea. Garapen komunitarioa bizikidetzat sustatzen duen dinamika bat dela ulertzen dugu, koexistentzia hutsa gainditu eta gizarte kohesioa sortzen duenez gero.

1.2. Gizarte kohesionatua eratze- ko estrategia komunitarioaren izateko arrazoia

Estrategia honetan komunitateaz edo komunitateez hitz egiten denean, gorputz sozialari buruz ari gara, pertsona talde bati buruz, gizarte bera baino hobeto jorratu eta identifikatu daitekeen kolektibo bati buruz. Komunitateak identifikatzen dira, hain zuzen ere, harreman estuagoak, lehen mailakoak eta afektiboak hizpide ditugunean; nolabaiteko hurbiltasun fisikoa eta lurralde batasuna dagoenean; nortasun zeinu batzuk daudenean, hau da, komunitate baten parte direnak horren jakitun direnean. Komunitateaz hitz egitea, izan ere, gizarte kohesioaz hitz egitea da, hau da, gizarte sare sendoaz, erresistenteaz, erresilienteaz, erraz hautsi, higatu edo hondatzen ez denaz, elkartu, batu eta babestu egiten duenaz. Gizarte kohesioa, zalantzarik gabe, pertsona bakoitzari modu ekitatiboan dagozkion eskubide eta baliabideetatik eraikitzen da. Eskubide horietako askok zerikusia dute politikekin, besteak beste enplegua, etxebizitza, hezkuntza, osasuna, azpiegiturak, hirigintza eta bestelako gaiak jorratzen dituzten politikekin; hau da, egiturazkotzat jo genitzakeen gaiekin.

Baina, era berean, **gizarte kohesioak lotura eta hurbiltasuna behar ditu, harreman eta konexio**

zuzenak (indartsuak nahiz ahulak); adibidez, inguru partekatuetan elkarri egiten zaion aitor-tza. Gizarte kohesio komunitarioa sustatu behar da, beraz, pertsonak banatzen dituzten arrakala handi edo txikien aurka.

Estrategia hau garapen komunitarioko espazioan kokatzen da, eta, hala, giltzarri moduan jokatzeko du alde batetik “makro” izaera duten politika sektorialen eta, bestetik, “mikro” ikuspegia dutenen artean, banakako egoerak jorratuz (besteak beste, isolamendua, bakardadea, deslotura eta hauskortasun funtzionala edo/eta harremanezkoa), harreman kapital txikiagoa duten pertsona edo talde zehatzen ezaugarrietan oinarrituta (adinekoak, gazteak, haurrak, etorkinak eta abar).

Conversatorio sobre Acción Comunitaria izenekoaren esanetan, **ekintza komunitarioa esaten zaio komunitate baten partaidetza dinamizatzeko nahita egindako jarduera kolaboratibo eta antolatu bati**, helburu partekatu bat bilatu eta, hartara ahalduz kolektiboa lortu, subjektu kontziente bihurtu eta haren parte diren edo izan daitezkeen pertsona guztien bizitza hobetu asmoz. Horretarako, pertsonen parte hartzeko eta pertsonen laguntzeko espazioak sortu behar dira, horietara sartzeko orduan egon daitezkeen oztopoak gaindituz. Ekintza komunitarioa tokiko espazio bakoitzean ezarrita dauden dinamika komunitario berezietan oinarritzen da. Hori horrela, haren ezaugarriak garatzen eta komunitate ireki eta inklusiboak lortzen laguntzen du, pertsonen arteko harremanak eta loturak bideratuz. Garapen komunitarioa, beraz, ekintza komunitarioaren helburu nagusia litzateke.

1.3. Bakardadea, politika publikoan gorabidean doan gaia

Komunitate bat badago, zailagoa da bakardadea gertatzea. Gizartean jarduten duten hainbat eragilek (osasun zentroko profesionaletatik supermerkatukoetara, auzo elkarteko kideetatik espazio publikoa diseinatzeko dutenetara, abesbatza kantatzen duen pertsonatik udal erantzukizun politikoak dituen pertsonara) bizitza komunitarioa dinamizatzeko lan egiten dutenean, aukera gutxiago daude bakardadearen sentimendua zabaltzeko. Horrenbestez, ekintza komunitarioa izenaren azpian egon daitezkeen agente desberdinen esku-hartzeak lortzen badu leku geografiko eta sozial batean harreman dentsitatea egotea, beste pertsona batzuekiko interesa piztea eta elkarri laguntzeko gaitasuna egotea, orduan baldintza onak izango ditugu bakardade egoerei erantzun hobea emateko.

Literaturan nahiago izaten da **bakardade hitza bizipen subjektiborako erabili eta, aldiz, isolamendu soziala gertaera objektiborako**. Bakardade egoera, izan ere, fenomeno konplexu bat da, ziur asko pertsona eta komunitate orok biziko duena bere bizitzako une desberdinetan, ezauzgarri desberdinekin.

Horregatik, nahiz eta bakardadea egiturazko prozesu sozial zabalagoen sintoma dela uler daitezkeen, entitate propioa ere badu, eta, beraz, haren inguruko politika publikoa egin beharra dago. Estrategia honek Bizkaia eraikitzen lagundu nahi du, pertsona guztiek egoera hauen aurrean gaitasun eta baliabide gehiago izan ditzaten, egoera horiek bizitzeko, hobeto eramateko, iraultzeko nahiz ekiditeko.

BizkaiSare 2030 estrategia zehazten duten elementuen artean planteamendu asistentzialista, asimetriko eta estigmatizatzaileak gainditzeko nahia azpimarratu behar da. BizkaiSare 2030 strategiaren ikuspegiaren, bakardade egoera

larrien aurreko esku-hartze fokalizatu, espezializatu eta indibidualizatuenak ere jorratzen eta lantzen dira **ikuspegi komunitariotik**, pertsona batek dituen edo bere eguneroko benetako inguruan eraiki ditzakeen **babes, aktibo eta sare komunitarioak identifikatuz eta sustatuz**.

Horregatik guztiagatik, estrategia honen hasiera Bizkaiko lurraldeko erakunde desberdinekin lankidetzan landu da². Hala, 2023ko urritik abendura bitartean, erakundeok estrategia honen oinarritzko agirietako bat izango den horren ideiak sortzen lagundu dute: “Esteka Sarea: Bizkaiak gizarte kohesionatua eratzeko abian ipini duen estrategia komunitarioa”. Era berean, esparru teorikoa babesten duen agiri bat egin da, Informazio eta Ikerketa Sozialaren Zerbitzuak (SIIS) egindako oinarritzko diagnostikoetan oinarrituta: “ESTEKA SAREA. Bizkaiak gizarte kohesionatua eratzeko abian ipini duen estrategia komunitarioa. Oinarrien Agiria”. Eskerrik asko, hortaz, erakunde horiei guztiei estrategia diseinatzekeo prozesu honetan inplikatu eta parte hartzeagatik.

² Erakunde partaideak honako hauek izan dira: SSI taldea, Agintzari, Gurutze Gorria-Bizkaia, EDE Fundazioa, Caritas Bizkaia, T4, Gazteleku, Bidegintza eta Médicos del Mundo Bizkaia.

2

Esparru teoriko
eta kontzeptuala

2. Esparru teoriko eta kontzeptuala

2.1. Komunitate konektatu baten definizioa eta ezaugarriak

BizkaiSare 2030 estrategian lantzen diren gaietan -gizarte kohesioa, lotura sozialak eta konexio komunitarioak- badago elementu bereizgarri bat: bere handitasuna, sakabanaketa eta zehaztasun-eza. Hau da, elkarrekin lotutako termino eta kontzeptu ugari agertzen dira, neurri batean trukagarriak direnak, baina ez daudenak beti aski definituta eta sarritan elkar zapaltzen dutenak.

Kontzeptu horietako bakoitzaren definizio zehatzaz harago, bai bakardade egoerak prebenitzeko eta horiei aurre egiteko estrategia eta ekimenen esparruan, bai beste batzuetan, komunitatea, zaintzak, hiri agenda, adeitasuna, ongizate emozionala, osasunaren sustapena, aktibazioa, tratua, boluntariorikaren sustapena, inklusioa, bizitza duina, despopulazioaren prebentzioa, belaunaldiartekotasuna edo desinstituzionalizazioa bezalako kontzeptuen inguruan, “konexio komunitarioa” kontzeptua sortzen ari da Fanto-varen (2024) hitzetan honako hau izendatzeko: “pertsonek guztientzako beharrezkoa eta balio-tsua den ondasun bat, ondasun publiko, objektu politiko edo eskubide sozial moduan tratatu

litekeela, Ongizatearen Estatuak babestu, sustatu eta, azken batean, biztanleria osoari bermatzeko”³.

Gizarte kohesionatu bati buruz ari gara, Fanto-varen esanetan, pertsonen konexio aski dute-nean. Konexio horiek batez ere indartsuak izaten dira, indartsuenak ez dira asko izaten eta, edonola ere, konexio ahul nahikotxo daude, baina horiek gabe ez litzateke sare sozialik egongo. Logikoki, gizarteak ez dira existitzen soilik konexio komunitario deitzen ditugun horiei esker, hainbat elementu tartean (**hurbiltasuna, elkarrekikotasuna, jarraitutasuna, epeltasuna eta nortasuna**), ezpada beste **harreman asko-ren zioz (lana, herritarrak, merkataritza, poli-tika** edo beste batzuk). Nolanahi ere, estrategia honen esparruan “**konexio komunitario**” izen-datzen ditugunak ez dira soilik beste ondasun batzuk lortzeko bitarteko garrantzitsua, baizik eta lehen mailako ondasun bat, berezko helburu bat gizakiarentzat.

³ Fantova, F. (2024). “La conexión comunitaria como bien protegible emergente en una sociedad individualizada”. Blog pertsonala. <https://www.fantova.net/2024/01/22/la-conexion-comunitaria-como-bien-protegible-emergente-en-una-sociedad-individualizada/>

Botere publikoek edo/eta beren egitura profesionalizatuak -bai eta beste agente batzuek ere, adibidez boluntarioek edo solidarioek- isolamendu eta bakardade egoerak prebenitzeko garatutako estrategia oparoenak gai hau konexio komunitarioen sustapenaren bidez jorratzen dutenak dira, hau da, konektatutako komunitateen eraikuntzaren bidez. Estrategia hauek isolamenduarekin eta bakardadearekin lotutako arazoen izaera soziala azpimarratzen dute. Konexio eta harreman pertsonalen faltak arrazoi indibidualak dituela eta, beraz, esfera pribatutik kudeatu behar dela defendatzen duen ideia-aren aurrean, estrategia honek isolamendu eta deskonexioko egoeren azpian dauden dinamika sozial, kultural eta ekonomikoetan eragiten du, gizarte deskonexioa errazten edo prebenitzen duten baldintzatzaile sozialak kontuan hartuta -ekonomia, hezkuntza, hirigintza, kultura, harremanak eta abar-.

Hori horrela, gizarte kohesioa lortzeko estrategia publiko batek antzeko politika publiko gehien ezaugarri diren elementu hauek eduki beharko lituzke: lehenik eta behin, **kontzientziazioa, sentsibilizazioa, eztabaida eta hausnarketa publikoa** sustatu beharko luke konexio sozialen inguruan; bigarrenik, herritar guztiek **konexio eta elkarrekintza sozialerako dituzten aukerak areagotu** beharko lituzke; hirugarrenik, **komunitate seguru eta sozialki kohesionatuak** eraiki beharko lituzke, eta; laugarrenik, gizarte konektibitatea errazten duten komunitate **azpiegiturak ahalbidetzen** lagundu beharko luke. Horrenbestez, komunitate konektatuak eraikitze-ko estrategia publiko orok honako printzipio edo irizpide hauek jarraitu beharko lituzke:

- **Konexio komunitarioen eta horiek errazten edo zailtzen dituzten faktoreen ulermen zabala:** konexio komunitarioen dentsitatea, maiztasuna, funtzioa, erabilera edo kalitatea faktore pertsonalen eta faktore sozial, ekonomiko eta instituzionalen menpe daudenez, komunitatearen elkarrekintza eta loturak sustatzeko

helburua duen estrategia orok kontuan izan behar du fenomeno honen ulermen zabala, perspektiba ekonomiko, politiko eta soziala aplikatuta. Ikuspegi honek esan nahi du, batetik, konektibitatea elementu pertsonal edo indibidualez harago doazen politika publikoen bidez jorratu beharreko gai bezala ulertu behar dela eta, bestetik, kontuan hartu behar dela desberdintasunak -ekonomian, ondarean, osasunean, denboran, hezkuntza mailan, eragin politikoan edo harreman kapitalean- eragina duela konexio komunitario nahiko trinkoak, biziak, erregularrak, erabilgarriak, positiboak edo esanguratsuak sortu edo mantentzeko gaitasunean.

- **Babesteko eta, aldi berean, aitortzeko bermea:** konexio eta elkarrekintza sozialen ikuspegitik, pertsona guztien inklusioa bermatzeko beharrezkoa da lau lotura sozial osagarri sustatzea, elkarrekin lotuta daudenak eta, Paugam (2023) egilearen arabera, sare soziala eratzen dutenak, nahiz eta jakin badakigun lotura sozialeko forma jakin batzuek ekidin beharreko egoera negatiboak sortzen dituztela: 1. ahaidetasun lotura (familia bereko pertsonen artean); 2. partaidetza hautatuaren lotura (ezkontideen, lagun- en, aukeratutako senideen, talde edo elkarte bereko pertsonen eta abarren artean); 3. partaidetza organikoaren lotura (mundu profesionaleko eragile- en artean) eta; 4. herritartasunaren lotura (komunitate politiko bereko pertsonen artean)⁴.

⁴ Paugam, S., (2023). «L'attachement social : formes et fondements de la solidarité humaine». Serie: La Couleur des Idées, Paris, Éditions Seuil.

- **Kide sentimenduan eta nortasun partekatuetan oinarritutako konexio komunitarioak:** kide sentimendua talde, komunitate, erakunde edo leku batekiko konexio, identifikazio eta onarpenaren sentazio emozional edo psikologiko moduan definitu daiteke. Konexio komunitarioak eta gizarte kohesioa indartzeko edozein estrategiak kide sentimendu horretan hartu behar du babes. Izan ere, frogatuta geratu den bezala, eragin positiboak dauka pertsonen osasunean eta ongizate psikosozialean eta isolamendu eta bakardade maila murriztagoetan. Bestalde, nortasun eta kide sentimenduak asko eta askotarikoak dira, eta maila desberdinetan gertatzen dira, ez direnak zertan beraien artean baztertzailak izan. Garatu nahi diren gizarte kohesio eta konexio komunitarioko estrategiak kide sentimenduak eta nortasun askotariko, malgu, bateragarri eta ugariak sustatzea izan behar dute helburu; hau da, pertsona eta kolektibo desberdinei espazioa partekatzeko aukera eman behar dieten espazioak eraiki behar dituzte (“kultura aniztasuna hirian” izenez definitu izan dena). Era berean, beharrezkoa da konexio komunitarioek oinarri, lotura edo atxikimendu bat izatea lurralde mailan, izan estatua, nazioa, hiria, auzoa edo beste bat.
- **Kultura eta belaunaldi aniztasunean oinarritutako konexio komunitarioak:** nortasun partekatuetan oinarritutako kide sentimenduak sustatzeko, beharrezkoa da aniztasunaren inguruan hausnartzea -kultura, erlijio, hizkuntza, ohitura, balio edo sexu orientazio mailan-, bai eta geroz eta gehiago gailentzen den indibidualizazioari buruz ere, gure gizarte inoiz baino belaunaldi eta etnia gehiagok osatzen dutela kontuan hartuta. Horretarako, ezinbestekoa da, batetik, “kulturarteko kultura aniztasunaren” ikuspegia ezartzea, hau da, kultura nortasun desberdinak dituzten talde edo banakako pertsonak daude, baina elkarrekin lotura eta harremana dutenak; eta, bestetik, adin eta belaunaldi desberdinetako

pertsonak lotzen dituzten belaunaldiarteko jarduerak, harremanak, dinamikak eta espazioak eraiki behar dira, pertsona guztien interesak, itxaropenak eta beharrak uztartuko dituztenak, beren adina gorabehera.

- **Jarduera eta harreman esanguratsuen sustapena:** gizarte kohesionatu bat eraikitze-ko xedea duen edozein estrategiak jarduera eta harreman esanguratsuak sustatzea izan behar du oinarrian. Lehenik eta behin, jarduera esanguratsuen kontzeptuak pertsona batentzat balio pertsonal eta emozional garrantzitsu eta positiboak duten ekintza edo zereginak aipatzen ditu, bere interesak, balioak eta bizi esperientziak kontuan hartuta; gainera, harreman zuzena du ongizate psikosozialarekin eta bizi kalitatearekin eta; frogatuta geratu den bezala, osasuna babesteko eta heriotza arriskuaren aurka egiteko faktore bat ere bada. Bigarrenik, harreman esanguratsuen kontzeptuak pertsonen arteko konexioak aipatzen ditu, babes emozional, afektibo eta sozialeko iturri gisa. Konexio horiek eragin sakon eta positiboak dute pertsonen bizitzan, eta elkarrenganako zaintzaren bidez eta banaka funtzioak betetzearen bidez, konexio sendoa pizten dute.
- **Konexiorik eza, arrisku sozial berria; konexio sozialak, babestu beharreko ondasun publikoa:** Ongizatearen Estatuaren sorrera azaltzen duten arrisku sozial klasikoaren aurrean (zahartzarria, gaixotasuna, langabezia eta abar), arrisku sozial berriak deskribatu dira, besteak beste lan merkatuaren prekarizazioa, ibilbide pertsonalen segurtasunik eza, aldaketa soziodemografikoak eta bestelakoak hizpide dituztenak, zeintzuek hautatzeko askatasun gehiago ematen baitiete pertsonen baina, aldi berean, arrisku eta ziurgabetasun gehiago ere. Kontuan hartuta bakardade eta isolamendu egoerek -eta, orokorrago hartuta, konexio eta elkarrekintza sozialak mantentzeko zailtasunek- pertsonen ongizatean, osasunean eta bizi kalitatean duten eragina, arau xedapen

zehatzez harago (besteak beste, *Gizarte Zerbitzuen 12/2008 Legea; Inklusiorako eta Diru-sarrerak Bermatzeko Euskal Sistemaren 14/2022 Legea; Haur eta Nerabeen 2/2024 Legea edo Osasun Publikoaren 13/2023 Legea*), beharrezkoa litzateke esku-hartze publiko sendagoak egitea, lotura sozial aski solido eta trinkoak gozatzeko eskubidea sartu dadin herri-tarrei aitortzen zaizkien gainerako eskubide sozialetan.

- **Konexio komunitarioen sustapena, zeharkako politika gisa:** printzipio honek konexio sozialen eta lotura komunitarioen sustapenaren izaera intersektoriala aipatzen du, bai eta administrazio publikoetatik erantzukizun eta politika publikoak sustatzeko beharra ere, fenomenoaren beraren eta harekin lotutako faktoreen dimentsio anitzeko izaera kontuan hartuta. Nahiz eta egia den gizarte zerbitzuek funtsezko zeregina izan behar dutela konexio komunitarioak sustatzeko orduan, gogoan izan behar da, alde batetik, ez dela bere eginkizun bakarra, eta, bestetik, gizarte zerbitzuak ez direla gizarte zerbitzuen barruan erantzukizun hori propio moduan bereganatu behar duten bakarrak.

- **Baldintza material nahikoak biztanle guztientzat, desberdinkeria maila murriztekin:** komunitate konektatu bat eraikitze beharrezkoa da, alde aurretik, biztanleria guztiari bizi baldintza material nahikoak bermatzea; batetik, balio absolutuetan, baliabide ekonomikoak, materialak, kulturalak, hezkuntzakoak edo osasunekoak aski izan daitezen elkarrekintza sozialetan parte hartzeko eta gainerako pertsonekin konexioak ezarri ahal izateko; eta, bestetik, balio erlatiboetan, beharrezkoa da kontuan hartzea gutxieneko baliabide ekonomiko batzuk edukitzeak ez duela bermatzen ez gizarte kohesioaren sentimendua ez kide sentimendua, baldin eta komunitate bereko beste pertsona batzuek baliabide gehiago dutela bistakoa bada. Berez, lan askok jarri

dute agerian desberdinkeria maila altuak murriztu egiten duela gizarte kohesioa; eta justizia ekonomikoa eta justizia soziala ezinbestekoak direla kohesio komunitarioa eta herritartasun partekatua, kide sentimendua eta erkidegoarekiko identifikazioa bermatzeko.

- **Konexiorako gizarte azpiegituren sustapena:** gizarte azpiegituren kontzeptua gakoa da eremu honetako edozein estrategia publikotan, hertsiki lotuta baitago banakako jarrera, lehenetasun, prestutasun, gaitasun eta joerekin. Administrazioek eremu honetan esku hartu dezakete, lotura sozial eta konexio komunitario horiek sortzen dituzten azpiegitura sozialen garapena sustatuz, tartean komunitate baten aktibo fisikoak (parkeak edo liburutegiak, adibidez), sare eta programak (boluntario erakundeak, kirol edo kultura elkarteak eta abar), eta tokiko politikak (garraio publikoa edo etxebizitza, esaterako), konexio sozialaren garapena babesten dutenak eta elkarren gainean dauden sei kategoria handitan bildu daitezkeenak: 1. espazio publikoak eta mugikortasun azpiegiturak; 2. tokiko merkataritza; 3. kultura, arte, kirol eta erlijio erakundeak, programak eta ekipamenduak; 4. hezkuntza, aisialdi, denbora libre eta esku-hartzeko (gizartean eta hezkuntzan) erakunde, programa eta ekipamenduak; 5. osasunaren eta zaintzen erakundeak, programak eta ekipamenduak; eta 6. herritarren partaidetzako dinamikak eta autobabes sareak.

2.2. Konexio sozialen eraginak, onurak eta arriskuak

Gaur egun, ebidentzia ugari dago, batetik, konexio sozial nahiko solidoak edukitzeak daukan eragin positiboari buruz eta, bestetik, konexio sozialik ez izateak (banaka edo sozialki) duen eragin negatiboari buruz.

Lehenik eta behin, ikuspegi indibidualetik, frogatuta geratu da **konexio sozialek osasun baldintzak hobetzen dituztela**, eta, aldi berean, konexio sozialik ezak arrisku garrantzitsua eragiten duela banakako osasunerako eta eragin zuzena duela bizi esperantzan. Berez, frogatuta geratu den bezala, bakardadeak eta gizarte isolamenduak areagotu egiten dute heriotza goiztiarraren arriskua, eta osasun arriskuak pairatzeko eta gaixotasunak izateko arrisku altuagoarekin lotzen dira. Ildo beretik, azterketa batzuek agerian jarri dute pertsonen konexio sozialen dentsitatearen eta **emaitza akademikoekin, produktibitatearekin eta ongizate ekonomikoarekin** lotutako adierazle desberdinen arteko harremana.

Bakardade egoerei zehazki erreparatuta, eragin ekonomikoa nabarmena da, bai osasun zerbitzuen erabilerari dagokionez, bai medikamentuen kontsumoari dagokionez; baita ere produktibitatearen galeretan, sufrimendu fisiko eta emozionalak eragindako bizi kalitatearen murrizketak sortzen dituen kostu ukiezinetan eta abar.

Bigarrenik, ikuspegi orokorrako batetik, gizarte osoa kontuan hartuta, osasunaren eta biztanleen ongizatearen arteko lotura ere aztertu da. Azterlanen artean alde metodologikoak dauden arren, sortutako ebidentziak aukera ematen du baiesteko **konexio eta elkarrekintza sozialeko maila altuak** lotuta daudela osasun, erikortasun eta heriotza arloko emaitza hobekin; krisi eta hondamendi naturaletako egoeretako preben-

tzio, erreakzio eta erresilientzia gaitasun handiagoarekin; herritarren segurtasun maila altuagoekin; garapen ekonomikoaren, lan merkatuaren funtzionamenduaren eta gizarte mugikortasunaren adierazle hobekin; eta ordezkaritza eta partaidetza politikoarekin. Berez, balio komunitarioa garrantzitsua da, eragin nabarmena izan baitezake gizartearen hainbat alderditan, esaterako:

- **Garapen ekonomikoa:** lotura sendoak dituzten erkidegoek maila altuagoak izan ohi dituzte berrikuntzan, ekintzailertzan, produktibitatean eta erresilientzian. Halaber, talentua, inbertsioak eta bezeroak erakarri eta eusten lagun dezakete, hazkundera eta oparotasuna sortzen duen zirkuitu bat eratuz.

- **Kohesio soziala:** lotura sendoak dituzten komunitateek maila baxuagoak izan ohi dituzte delinkuentzian, indarkerian eta gatazkan, eta maila altuagoak konpromiso sozialean, boluntario lanean eta filantropian. Halaber, kide sentimendua, nortasuna eta elkarrekiko errespetua sustatu ditzakete kideen artean, isolamendu sozial, lerrokatze eta polarizaziorako arriskuak murriztuz.

- **Ongizate pertsonala:** lotura sendoak dituzten komunitateek maila altuagoak izan ohi dituzte zoriontasunean, osasunean eta bizitza luzeran. Halaber, babes emozional, psikologiko eta materiala eman diezaiekete beren kideei, batez ere premia, estres edo krisi egoeretan. Horrez gain, aukerak eskaini ditzakete ikasteko, hazteko eta errealizaziorako, kideen bizi kalitatea eta gogobetetasuna hobetuz.

Loturek egitura desberdinak dituzte, sektorearen eta komunitatearen arabera; horietako batzuk informalagoak dira eta beste batzuk egituratuagoak; batzuk aurrez aurrekoak dira eta beste batzuk birtualak izan daitezke. Hala ere, pertsona eta komunitatea indartzen laguntzen dutenez eta hurbiltasun, elkarrekikotasun, jarrai-

tutasun, epeltasun eta nortasun elementuak dituztenez, lagungarriak dira gizarte kohesioa estutzeko, hainbat loturaren bidez: familia, lagunak, lana, herritarrak, merkataritza, politika edo bestelakoak.

Arriskuekin lotuta, komunitatea, konexio sozialak eta gizarte kohesioa ulertzeko modu batzuk zuzenean mehatxu moduan ulertu dira beste balio batzuentzat, besteak beste aniztasunarentzat, askatasunarentzat edo pertsonen autonomiarentzat. Arrisku espezifiko horien artean, lau hauek gailentzen dira bereziki:

- Komunitarismoaren arriskuak (edo, bestela esanda, lotu arren elkartzen ez duten loturak): kapital sozialari buruzko teoriak bi lotura modu desberdintzen dituzte: alde batek, talde bereko pertsonak lotzen edo batzen dituzten lotura indartsuak (bonding edo lotura kapital soziala) eta, bestetik, talde desberdinetako pertsonak lotzen edo batzen dituzten lotura ahulak (bridging edo zubi kapital soziala). Maila globalean, esan daiteke lotura kapital sozialak zerikusia duela nortasun sozial bera partekatzen duten eta ezaugarri soziodemografiko antzekoak dituzten pertsonen arteko harremanekin eta, oro har, harreman dentsuak direla. Aitzitik, zubi kapital sozialak zerikusia izan ohi du maila soziodemografiko desberdinetakoak diren pertsonen arteko harremanekin eta, oro har, ez dira harreman hain dentsuak. Ondorioz, pertsonen kapital soziala ematen dieten pertsonen arteko eta komunitateko lotura edo konexioek modu egokian orekatu behar dituzte bi dimentsioak, konexio komunitarioak ez daitezen bihurtu soilik berdinaren artean lotura sendoak sortzeko ahalegina.

- Komunitatea, aniztasunaren aurreko oztopoa: deskribatu den beste arrisku edo erronketako bat lotura komunitarioek aniztasunaren ikuspegitik -kultura, etnia, erlijioa edo sexua- duten ulermen sendoa da. Izan ere, desberdinen arteko aitortza, banaketa

edo elkarrekintza sozialik ez badago, komunitatearen eta gizarte kohesioaren gaineko ulermena nortasun baztertzailen gainean eraiki daiteke, geografia, erlijioa, hizkuntza, gizarte, ekonomia edo kultura bezalako faktoreetan.

- Hauskortasuna, zapalkuntza edo isolamendua sortzen duten loturak: lehendik aipatutako Paugam (2023) egileak proposatutako lotura sozialen ereduan oinarrituta -egileak bereizi egiten ditu hautatutako lotura, lotura familiarrak, lanekoak, partaidetza organikokoak edo herritarrenak-, esan daiteke era honetako loturek aitortza eta babesa sor dezaketela, baina bi segurtasun motak aldi berean sortzen ez badira, hauskortasun, zapalkuntza edo isolamendu iturri bihurtu daitezkeela. Adibidez, prestazio edo gizarte zerbitzu jakin batzuk gai izan daitezke babesa eskaintzeko, baina pertsonen gutxi edo txarto baloratuta dagoen nortasun soziala ematen badiete, ez dira aitortza aski eskaintzen ariko eta, beraz, askatu beharrean zapaltzen duten loturak bihurtu ahal izango dira. Aitzitik, jardura jakin batzuetan parte hartzeak aitortza eta autoestimua eman diezaike partaideei -adibidez, lan bat-, baina pertsonen autonomia eta indibidualtasuna aitortzen ez badira, lotura zapaltzaile bihurtu daitezke. Gauza bera gerta daiteke familia egitura edo harreman batzuetan, babes maila oso altuak eskain baititzakete, baina lotura zapaltzaile bihurtu, baldin eta pertsonen autonomia eta indibidualtasuna aitortzen ez badira.

- Komunitatea, publikoaren alternatiba "merkea" edo erantzukizun publikoa apaltzeko formula: aipatu beharreko arriskuen artean dago, era berean, aktibazio edo erantzukizun-hartze komunitarioko estrategiak zenbait zerbitzu eskaintzearen aurrean erantzukizun publikoa ahultzeko saiakera moduan planteatzea, besteak beste osasunaren, hezkuntzaren edo zaintzen eremuan. Ikuspegi horretan oinarrituta, arreta emateko egitura

eta lotura komunitarioak indartzeko helburua duen edozein estrategia ez litzateke planteatu behar banakako erantzukizun gisa edo ez-erantzukizun publiko gisa; aitzitik, osasunaren, hezkuntzaren edo gizarte zerbitzuen eremuetako esku-hartze publikoaren osagarri moduan planteatu beharko litzateke.

2.3. Bakardadea, deskonexioaren eta lotura falten adierazpidea

Estrategia honen esparruan, isolamendua eta bakardadea honela ulertzen dira: kalitate eta intentsitate aski duten konexio komunitarioak ezartzeko zailtasunak azaltzen dituzten egiturazko hutsuneen ondorioa edo adierazpidea. Isolamendua eta bakardadea, beraz, prozesu sozial batzuen emaitza izan daitezke (demografikoak, ekonomikoak, hirigintzakoak, ideologikoak, kulturalak, teknologikoak eta abar), gizarte kohesioa apaltzeaz gain, funtsean, konexio komunitarioak, harreman pertsonalak eta elkarrekintza sozialak zailtzen dituztenez gero.

Bakardadearekin lotutako kausa eta faktoreen arloan, lehenik eta behin, esan beharra dago sarritan bakardadea isolamendu sozialarekin nahasi ohi dela; hau da, harreman sozialen existentzia-ez edo eskasi objektiboarekin. Nahiz eta egia den bi kontzeptu horien artean loturak egon badaudela, hona hemen bakardadearen definizio zabalduena: **pertsona batek desio dituen eta benetan dituen harreman sozialen kalitatearen edo kantitatearen arteko egokitzapena**. Beraz, esperientzia subjektibo bat da, emozio negatiboak sortu ohi dituen, hala nola tristura, frustrazioa, lotsa edo errua. Bakardadearekin lotuta dauden baina desio ez den bakardade egoerak ez diren beste egoera batzuk ere badaude, mina, beldurra, ondoeza edo tristura bezalako sentimendu horien esperientzia

subjektiboak sortzen ez dituztenak. Adibidez, isolamendua (bakarrik bizi izatearen edo beste pertsona batzuekiko harremana galtzearen edo harreman gutxi izatearen ondoriozko egoera objektiboa) ez da nahitaez desio ez den bakardadea. Halaber, pertsona batek beste pertsona batzuekin harreman handirik ez edukitzea erabakitzen badu egoera baten arabera, hori ere ez da desio ez den bakardadetzat jotzen. Ondorioz, bakardade edo isolamendu egoera guztiak ez dira nahi gabekoak, baina, halakorik gertatzen bada, beharrezkoa da komunitateak eskuhartzea.

Bigarrenik, **bakardadea puntuala, errepi-kakorra edo iraunkorra** izan daiteke, eta hainbat faktoreekin lotuta dago (sozialak eta banakakoak), berau eragin edo areagotzen dutelarik. Alde batetik, maila sozialean, trantsizio demografikoa, urbanizazioa, globalizazioa edo familia edo bizitegi egiturako eraldaketa bezalako prozesuek eragin nabaria dute bakardadean; eta, bestetik, banakako planoan, bizitzako une espezifikoekin lotuta egon daiteke (gaztaroa edo zahartzarora), lanean, maila pertsonalean edo sozialean galerak egon diren uneekin, bizilekuarekin, nahiz une edo egoera psikologikoekin. Bakardadea, era berean, nortasunarekin eta estilo kognitiboekin lotu izan da.

Hirugarrenik, badago beste ezaugarri oso garrantzitsu bat. Bakardade arriskua **ez da modu homogeneoan banatzen biztanleria osoan** eta, berez, literaturak agerian jarri du aldagai sozio-demografiko jakin batzuekin lotura duela. Aldagai horiek zerikusia izan dezakete bizitzako aukera edo baldintzekin, esaterako dibertsitate funtzionalarekin, sexu orientazioarekin, indarkeria edo/eta jazarpenen biktimen egoerekin eta abar. Era berean, frogatuta dago lotura dutela maila ekonomikoarekin, ikasketa mailarekin, bizigarritasun egoerarekin, osasunarekin...

Azkenik, eta laugarrenik, frogatuta geratu den bezala, bakardadearen **ondorioak** ez dira **ondoez emozionalera** mugatzen; aitzitik, lotuta daude **osasun egoera txarragoarekin**, gaixotasun batzuk jasateko arrisku handiagoarekin, osasunerako kaltegarriak diren jarrerak edukitzeko aukera handiagoekin, heriotza mehatxu handiagoarekin, eta errealtate komunitarioaren deskonexio edo desafekzio handiagoarekin. Gainera, gizarte bazterketaren sentimenduarekin lotuta daude.

Bakardadearen aurreko politika eta estrategiei dagokienez, fenomeno honen hedadura eta bere ondorioen magnitudea ikusita, geroz eta gehiago dira hari aurre egiteko neurriak hartzen ari diren administrazio publikoak. Zehazki, mekanismo osagarri desberdinak aurkitu daitezke bakardadeari erantzun integral bat emateko: lehenik eta behin, estrategia edo planak diseinatu eta ezartzea (horren adibide dira Eskozia, Gales, Herbehereak edo Erresuma Batua); bigarrenik, maila altuko organismo espezializatuak martxan jartzea (besteak beste, ministerio espezifikoak sortuta Japonian eta Erresuma Batuan edo batzordea Frantzia), eta ekintza programak onartzea (Herbehereetan); eta, hirugarrenik, estrategia espezifiko bat onartzeko ekimenak martxan jartzea -edo, gutxienez, gaia estatuko agenda politikoa sartzea- (halaxe egin dute Alemaniak, Ipar Irlandak eta Portugalek). Halaber, bakardadea jorratzeko estatuko batzorde, sare eta elkarteak sortu dira.

Nahiz eta zaila den esku-hartze hauen eraginkortasunari buruzko ondorio borobilak ateratzea, gaur arte argitaratutako literaturan oinarrituta, programetan badaude ezaugarri edo osagai orokor edo zeharkako batzuk eraginkorrak direla frogatu dutenak edo **eragin positiboa** izan dutenak bakardadeari eta isolamendu sozialari aurre egiteko orduan.

Lehenik eta behin, **taldeko esku-hartzeak** eta **eremu komunitarioan** egindakoek eraginkorrak direla frogatu dutenak banakako aldean, baina arreta eta laguntza pertsonalizatua uztartzen dituzten banakako esku-hartzeak, etxera egindako bisiten bidez edo telefono deien bidez, bereziki onuragarriak izan daitezke urruti bizi diren pertsonentzat, batez ere adinez nagusiak direnentzat, komunitate edo auzo garapena indartzen laguntzeaz gain, zeharka, eta, aldi berean, partaidetza soziala, harreman sozialak eta adiskidetasunak indartzen dituztelako. Era berean, badirudi aitortutako hurbilketa terapeutiko desberdinak erabiltzen dituzten esku-hartzeak, esaterako esperientzia duten profesionalek garatutako **terapia psikologikoak edo soziokognitiboak** eraginkortzat jotzen direla, zorrotz ebaluatu diren programak baitira. Azkenik, **belaunaldi desberdinetako** pertsonen **arteko** esperientzien **trukea** sustatzen duten programena da esku-hartze arrakastatsuen artean aipatu den beste bat.

Bakardade egoerak jorratu eta prebenitzeko eraginkorrenak direla frogatu duten esku-hartze eta programa motez harago, oinarritzko agiria egiteko kontsultatu diren berrikuspenek zenbait ezaugarri edo elementu komun identifikatu dituzte programetan, eraginkorrak izan direnak, eta, beraz, kontuan hartu behar direnak. Lehenik eta behin, planteamendu teoriko zehatz baten barruan sartzen diren esku-hartzeak, **oinarri kontzeptual argi** batean oinarrituta diseinatzen direnak eta helburuak ondo zehaztuta dituztenek, emaitza hobekien lortzen laguntzen dute. Bigarrenik, deskribatu den bezala, **partaideak** esku-hartzearen ekoizle moduan **inplikaturik sentitzen badira** eta horietan zeregin aktiboa badute, emaitza positiboagoak lortzen dituzte bakardade sentimendua murrizteko orduan. Hirugarrenik, azpimarratutako alderdi nagusietako bat **pertsonak erdigunean jartzen**

dituen ikuspegian oinarritutako esku-hartzeak diseinatzearen garrantzia da. Lau garrenik, kontsultatutako azterketetatik ondorioztatzen denez, **profesionalek** aurrez aurre egindako esku-hartzeak eraginkorragoak omen dira boluntarioek edo berdinen taldeek martxan jarri dituztenak baino. Bosgarrenik, badirudi bakardadearen eta isolamendu sozialaren murrizketaren gaineko eragina igo egiten dela jarduerak **inguru publikoetan edo eguneroko espazioetan** garatzen direnean, soilik etxean egiten diren horien aldean, batez ere jarraipena luzaroan edo modu jarraituan egiten bada.

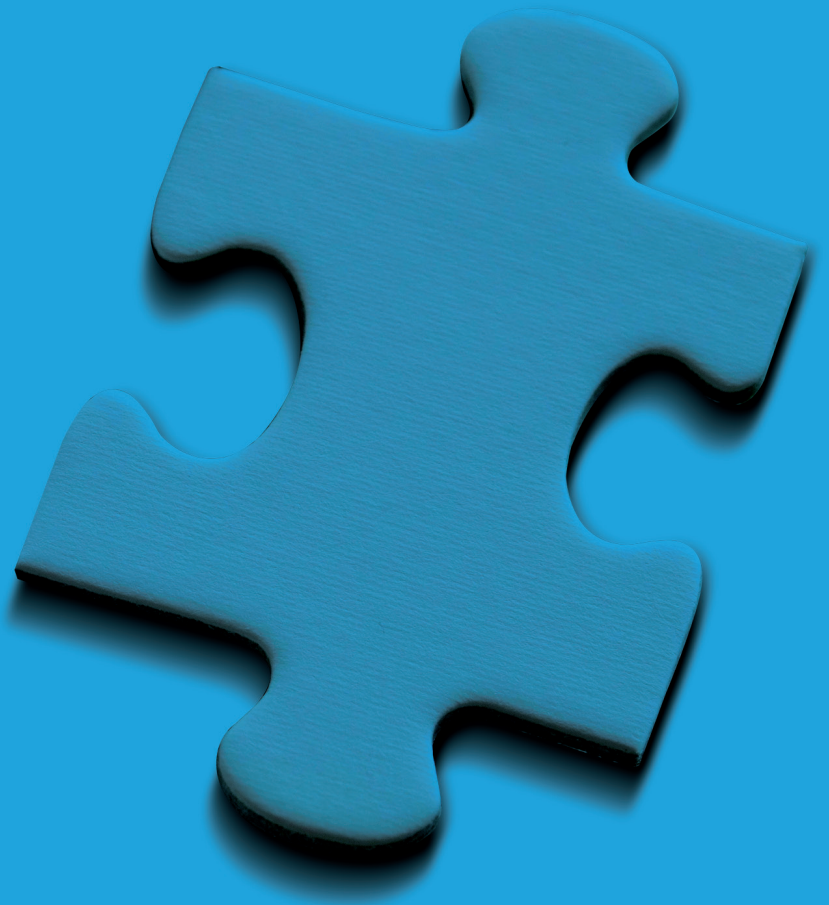
Berrikuspen horretan oinarrituta, eta Fantova, (2023) egilearen hausnarketa abiapuntu gisa hartuta, estrategia bat dator bakardadearen aurkako politika publikoetarako planteamendu edo ezaugarri hauekin:

1. bakardadean jartzea fokua, ikuspegi hori testuingurutik bereizi, desitxuratu edo estigmatizatu gabe;
2. bakardade egoerak identifikatu, bereizi eta lotzea, beraien artean eta beste batzuekiko;
3. politika geroz eta prebentiboagoak egitea, baina ez soilik (prebentzio unibertsala, selektiboa eta adierazia barne);
4. maila mikrosozialean gertatzen diren, etorkizunera begira harremanak sortzen dituzten eta banaka eragina duten ekintzetara bideratutako politikak zuzentzea;
5. estrategia komunitarioak eta beste ekimen komunitario batzuekiko sinergikoak garatzea;
6. politika zeharkakoak eta sektoreartekoak diseinatzea, zeharkako eta sektorearteko beste dinamika batzuekiko sinergikoak;
7. sektorearteko estrategiak diseinatzea, aniztasun guztiak kontuan hartuta;
8. lidergotza politikoak aldaketa sozialarekiko konpromiso kolektiboa sustatu, indartu

eta ikusaraztea.

9. bakardade arriskuaren aurrean babesten duten ekintza eta harremanetarako formatuak eraikitzea eta lehenestea; eta 10. bakardade egoerak behatzeko, ebaluatzeko eta horietan oinarrituta ezagutza sortzeko ahalegina egitea⁵.

⁵ Fantova, F. (2023). Estrategias públicas en relación con la soledad: estado de la cuestión. Blog pertsonala. <https://www.fantova.net/2023/11/13/estrategias-publicas-en-relacion-con-la-soledad-estado-de-la-cuestion/>

3

BizkaiSare
2030 estrategia

3. BizkaiSare 2030 estrategia

BizkaiSare 2030 strategiaren helburua pertsona eta komunitate guztiek **lotura komunitarioak sustatzeko eta bakardadea saihesteko gaitasunak, estrategiak eta baliabideak** dituzten Bizkaia bat eraikitzea da, kolektibo zaurgarrienei bereziki erreparatuta, eta ikuspegi batez ere **publiko eta komunitarioan** oinarrituta.

Horretarako, BizkaiSare 2030 estrategiak prebentzioaren aldeko apustua egin du. **Prebentzio unibertsal, selektibo eta adieraziko** jardueren konbinazioak (edo, bestela esanda, lehen, bigarren eta hirugarren mailakoaren arteko konbinazioak) aukera ematen du efektu mota desberdinak lortzeko, eta, azken batean, ibilbideak zedarrizteko, hartzaile batek hainbat jardueraren onurak har ditzan, bere bakardade egoera hobetzen edo kaltetzen den neurrian. Benetako ibilbide horiek luzetara ebaluatu ahalko dira, eta, hala, aukera emango dute jardueren esparrua eta BizkaiSare 2030 strategiaren aldaketaren teoria bera hobetzeko.

Bestalde, BizkaiSare 2030 estrategiak **ikuspegi komunitario ireki eta inklusiboa** dauka, hau da, espazio hurbila eta gertuko harremanak sustatzen ditu, eta giltzarri moduan jokatzeko du "makro" izaera duten politika sektorialen eta "mikro" ikuspegia duten politika sektorialen

artean. Ikuspegi komunitario horrek isolamendu, bakardade, deslotura, eta hauskortasun funtzional edo/eta harremanezkoen egoera banakakoak jorratzen ditu, harreman kapital txikiagoa duten pertsona edo talde zehatzen ezaugarrietan oinarrituta (adineko pertsonak, gazteak, haurrak, etorkinak, desgaitasunen bat dutenak eta abar) eta komunitateko agente eta eragile desberdinak batuta.

Bakardadea beste fenomeno batzuek sortu dezakete edo bertan eragin (edo elkarreragin). Fenomeno horien adibide dira muga funtzionalak, pobrezia ekonomikoa, lan prekarietatea, bizitegi zaurgarritasuna, jatorri, sexu eta orientazioagatiko diskriminazioa, adina eta beste batzuk. Horregatik, beharrezkoa da **sektorearteko ikuspegia** aplikatzea, deslotura eta bakardadea sortzen duten ardatzak modu konplexuago eta dinamikoago batean konektatzeko, kontuan hartuta ardatzek harremana dutela euren artean eta izaera independente, ireki eta aldakorra dutela. Sektorearteko ikuspegiak ahalegina egiten du, era berean, pertsona edo kolektiboen egoera aztertzean dinamika sozial handiago baten parte direla gogoratzeko.

BizkaiSare 2030 strategiaren ustez, garapen komunitarioko lanak, bakardadea erdigunean

jarrita, **zeharkako dimentsioa du, sektorialaz gain**. Hau da, ikuspegi horrek gainerako politikak zeharkatu behar ditu, horien helburu, neurri eta jardueretan garapen komunitarioaren bultzada sartu dadin eta horrek bakardadearen prebentzioan izan dezakeen eragina aztertu dadin.

3.1. Eraikuntza kolektiborako eta hedapenerako elementuak

Politika publikoen eremuan, estrategia baten eraikuntza eta hedapena esaten zaio gai baten gaineko **diskurtso propioa** sortzen duen prozesuari. Kasu honetan, gizarte kohesioa, ekintza komunitarioa, eta, hasiera batean, bakardadea sartuko lirateke horren baitan. Estrategia horrek, neurri batean, diskurtso propioa egiten laguntzen du, baina alderdi batzuk sakontzea beharrezkotzat jotzen da.

Era berean, **hainbat agenteren lankidetzaren eta konplizitatearen** lortzen da, Bizkaiko Foru Aldundiak gaian edo gaietan duen lidergotza aitortuta, bai Bizkaian, bai antzekoekiko loturan eta lankidetzan, bai eta Bizkaiaarekin koordinatuta dauden beste lurralde batzuetan ere.

Ondorioz, **jarduera eta prozesu operatibo esanguratsuak** lerrotzen, sortzen, indartzen eta biderkatzen dira, estrategiaren jarduera eta prozesu moduan aitortzen direnak. Lotura eta garapen komunitarioa sustatzen duten jarduerak eta bakardadea prebenitzera bereziki orientatzen diren jarduerak dira.

Hala, **egitura eta dinamika** osatzen dira plan-gintzan, ezagutzaren kudeaketan, komunikazioan, koordinazioan, prestakuntzan, sentsibilizazioan, ebaluazioan edo aipatu jarduera eta prozesu operatiboak balioa erosten dieten beste batzuetan.

Horrenbestez, **herriarrek aitortu** egiten dute erakundeak strategiaren gaian egiten duen ekarpena. Era berean, eragile bakoitzaren erantzukizunak eta gaitasunak argitzen dira, garapen komunitarioko eta bakardadearen prebentzioko erronkei erantzuten dieten ekimen publiko komunitarioak sustatu eta garatzeko ahalegina egiten den bitartean.

3.2. Estrategiaren ikuspegiak

Egiteko modu eta estrategia egokiak funtsezkoak dira, ebidentziek agerian uzten baitute egiten dena bezain garrantzitsua dela egiteko modua, eta ekintzak testuinguruan kokatu behar direla, xede kolektibo eta errealitateak kontuan hartuta. Horregatik, honako ezaugarri hauek dituen estrategia baten alde egiten da: ikuspegi duala, jarduera espezifikoa eta zeharkakoagoak aitortzen dituen; inklusioaren ikuspegi duena, eta, beraz, hainbat elementu txertatzen dituen, besteak beste genero ikuspegi, kultura eta sexu aniztasuna, dibertsitate funtzionala, eta ikuspegi komunitario eta ekosoziala, dimentsio desberdinetan garatua, foraletik hasi eta bakardadearen eragina duten pertsona zehatzetara eta euren komunitateetara.

Lehen fase horrek garapen komunitarioaren eta bakardadearen inguruan lehendik ere badien ekimenak probatu, antolatu eta konektatzea du xede, irismen eta izaera desberdinekoak. Gainera, sentsibilizazioa eta ezagutza sortu nahi da Bizkaian lotura komunitarioek eta bakardadeak duten egoerari buruz, hartara gizarte, toki eta foru erakundearen eremuan nahiz Euskal Autonomia Erkidego mailan sustatu nahi diren beste batzuk inspiratu, orientatu eta bideratzeko.

Asmoa lotura komunitarioak sortzeak dituen ondorio positiboak gizarte osoarengana helarazi.

raztea da. Era berean, fase honetan, lehenetsi-
tako erakundeetako teknikari eta politikariengan
jarriko da foku nagusia, bai eta bakardadea
bizitzeko aukera gehiago duten beste kolektibo
batzuetan ere, besteak beste gazteengan, adi-
neko pertsonengan, eta dibertsitate funtziona-
larekin, dibertsitate kulturalarekin eta dibertsit-
ate sexualarekin lotutako kolektiboetan.
Gainera, bereziki sustatuko dira bai belaunaldi
**barruko harremanak bai belaunaldi arteko
harremanak**, gertutik erreparatuz belaunaldi
arteko kontratuaren hausturak mehatxu berezia
eragiten baitu bizitzaren jasangarritasunean
eta eragin ekonomiko eta politiko handiagoko
arrakala edo pitzadura eragiten ari baita gure
gizarte zahartuetan.

3.2.1. Ikuspegi duala

Hurbilketa honek esan nahi du ekintza **eta
neurri espezifikoak** sustatuko direla loturak
indartu eta bakardadea prebenitzeko, besteak
beste aldaketa eta orientazio berriak sartuz
erakunde eta jardueretan, lehendik ere egiten
direnak, loturak sustatu eta bakardadea ez
sortzeko, eta, kasu posibleak antzematen badira,
kasuan kasuko erakunde edo instituzioetara
bideratzeko.

Horregatik, **ekintza eta neurri espezifikoak**
garatuko dira esku-hartze fokalizatu, espeziali-
zatu eta indibidualizatuekin, bakardade egoera
larrian aurrean, ikuspegi komunitariotik jorra-
tzeko, bakardade sentimendua duten pertsonak
eduki ditzaketen edo beren eguneroko benetako
inguruan lor ditzaketen babesak, aktiboak eta
sare komunitarioak identifikatuz eta indartuz.

Eta, bestetik, **zeharkako ekintzak** garatuko dira,
gainerako erakunde, instituzio, arlo edo politikak
zeharkatuko dituen ikuspegi bat dutenak, horien
helburu, neurri eta jardueretan garapen komu-

nitarioaren bultzada sartu dadin eta horrek
bakardadearen prebentzioan izan dezakeen
eragina aztertu dadin. Zeharkako ikuspegi ho-
rrek eragina dauka bai erakunde sozialetan bai
instituzio publikoetan, arlo, talde edo sail des-
berdinen ekarpenak aitortu eta sustatzen dituen
zeharkako ikuspegia garatuz.

Ekintza espezifiko eta zeharkakoak garatzeko
estrategia hau funtsezko elementutzat jotzen
da bai Aldundiarentzat, bai ekintzak garatzeko
lankide izango diren beste eragile batzuentzat:
beste erakunde publiko batzuk, esaterako uda-
lerriak, eskualdeak, Eusko Jaurlaritza, nahiz
komunitatea sustatzeko eta bakardadea prebe-
nitzeko jarduerak garatu nahi dituzten erakunde
sozialak.

3.2.2. Inklusioaren ikuspegia

Gizarte kohesionatua dela esaten da, baldin eta
nortasun eta kide sentimendu altua badago
gizartean eta bakoitzaren desberdintasunak
aitortu eta onartzen badira. Horregatik, inklu-
sioaren ikuspegia gakoa da gizarte kohesionatu
bat eratzeke estrategia komunitario bat gara-
tzeko orduan. Inklusio horren barruan desber-
dintasunen intersektionalitatearen kontzientzia
hartu behar da, desberdintasunein aurre egin
eta deslotura eta bakardadea sortzen duten
ardatz desberdinak modu konplexu eta dina-
mikoan konektatuta, kontuan hartuz euren ar-
tean harremana dutela eta izaera interdepen-
dente, ireki eta aldakorra dutela.

Hori horrela, estrategia honetan lehentasuna
emango zaio dibertsitate kulturalarekin, dibe-
rsitate funtzionalarekin, genero dibertsitateare-
kin, komunitarioarekin eta ekosozialarekin lo-
tutako desberdintasun ardatzek zein harreman
duten zehatz aztertu, ikertu eta ezagutzeari, bai
eta horien arteko elkarrekintza gutxienez kon-
tuan hartzen duten ekimenak sustatzeari eta

gaiaren gaineko ikaskuntza ahalbidetzen duten ebidentziak eta esperientziak sortzeari ere.

Ondorioz, estrategia honetan lanaren ikuspegia inklusioa sustatu eta diskriminazioak ezabatzea da, alderdi hauei bereziki erreparatuta, ikuspegi intersektzionaletatik:

Genero ikuspegia: neska eta emakume gazteen, helduen eta nagusien eta mutiko eta gizonen arteko desberdintasunak ezabatzeko, neska eta emakumeen eskubideak betetzearen eta ahalduntzearen alde eginez, beren inguruan eta komunitatean parte hartu dezaten.

Dibertsitate kultural eta sexuala: jatorri eta nortasun sexual desberdineko pertsonen arteko desberdintasunak ezabatzeko, beren eskubideak bete eta aitortu daitezen eta beren inguruan eta komunitatean parte hartu dezaten.

Dibertsitate funtzionala: gaitasun desberdinak dituzten pertsonen arteko desberdintasunak ezabatzeko, beren eskubideak bete eta aitortu daitezen eta beren inguruan eta komunitatean parte hartu dezaten.

Komunitarioa: komunitateko kideen arteko lotura falta ezabatzeko eta sare sozial eta komunitarioen garapena eta bultzada sustatzen duten estrategia kolektibo eta komunitarioen alde egiteko, eta beren inguruan eta komunitatean erabakiak hartzeko orduan parte hartzeko eta presentzia izateko.

Ekosoziala: bizitza erdigunean jar dadila sustatzeko, interdependentziaren eta ekodependentziaren kontzientzia hartuz, bai eta ingurune sanoa izateko eskubidearen eta ingurumen eskubideen kontzientzia hartuz ere.

3.2.3. Hurbiltasun ikuspegia

Estrategia honen lehentasunezko garapen arloa **foru eremua** da. Hau da, estrategia Bizkaiko Foru Aldundiko sail desberdinen jardueren gainean eragina izateko pentsatu behar da. Estrategia honen helburua Bizkaiko Foru Aldundiak bakardadearen lanketaren **osotasuna eta zeharkakotasuna** bermatzea da. Beraz, gonbidapen bat da, esku-hartze isolatuak, estankoak eta sektorializatuak hausteko eta sailen programazioa (bizitegia, garraioa, natura, aisia, hezkuntza, osasuna) ekintza komunitarioaren eta bakardadearen prebentzioaren erronka handien zerbitzura jartzeko.

Zehazki, lehenik eta behin, estrategiak zeharkakotasuneko espazioak sortuko ditu eta, ondorioz, osagarritasun eta lankidetzakoak. Estrategia honen gunea Gizarte Kohesioa Sustatzeko Zuzendaritzaren baitan egongo da, aniztasuna eta gazteria bezalako arloak tarteko. Era berean, beste sail batzuekiko harremanaren esparruaren, Gizarte Ekintza Sailarekin lankidetzan arituko gara, adineko pertsonen eta mendetasunari lotutako arloekin, bai eta kulturaren arloarekin ere, museo eta foru liburutegiarekin egin beharreko jardueretan, nahiz Bizkaia Gara taldearekin.

Foru estrategia bat denez, aldi berean Bizkaiko eskualde eta udal politikak indartzea ere bada helburua. Bizkaiko lurraldeko aniztasuna bere aberastasun propioa da. Hori horrela, estrategia honetan jorratu beharreko erronketako bat da. **Eskualde edo lurralde** mailako ikuspegiak berriaz zainduko du garapen komunitarioa eta bakardadearen prebentzioa sustatzeko udal edo eskualdeko plan espezifikoak garatu daitezela, biztanleek udalerri eta eskualde guztietan baliabideak eta zerbitzuak eskuratzeko aukera izan dezaten, modu ekitatiboan, lekuon tamaina eta kokapena edozein izanda ere, eta, aldi berean, lurralde bakoitzaren ezaugarri zehatzak kontuan hartuta.

Horrenbestez, lehenik eta behin **gizarte kohesioa sustatzeko eta bakardadea prebenitzeko plan espezifikoak** garapena indartuko da eta, bigarrenik, ekintza espezifikoak garatuko dira, ondoren plan espezifikoak egiteko oinarriak sortu ahal izateko. Hurrengo urteetan, udal edo eskualde mailako ekimenak garatuko dira, biztanleria eta irisgarritasun aldetik ezaugarri desberdinak dituzten eskualde eta udalerrietan, estrategiak gai izan behar baitu askotariko errealitatei erantzuteko. Halaber, izaera puntualagoa duten edo hasierakoak diren ekimenak babes-tuko dira, eskualde desberdinekin lankidetzan eta koordinatuta.

Zalantzarik gabe, **komunitatea** sustatzeko es-
trategia batek zehaztasunak izan behar ditu
maila honetan ere, elkarte eta erakunde sozialek
egin beharreko zeregina nabarmena izanik. Hori
horrela, elkarrekin, garapen komunitarioko es-
pezifikoak izan nahiz beste arlo batzuetakoak
izan, gaia zeharka edo/eta berariaz sartzea eta
ekintza komunitarioa sustatzen eta bakardadea
prebenitzen laguntzea lortu nahi da estrategia
honen bidez.

Eremu komunitario eta sozialean, elkarrekin ba-
besa emango zaie ekintza komunitarioa susta-
tzeko eta bakardadea prebenitzeko zeharkako
dimentsioa landu dezaten, batez ere lehenetsi-
tako kolektiboekin lotutako arloetan: gazteria,
adineko pertsonak, aniztasun kulturala eta fun-
tzionala. Halaber, lotura komunitarioak sustatu
eta bakardadea prebenitzeko ekimen espezi-
fikoak babestuko dira, eta arlo horretan berri-
tzaileak diren ekimenak garatzeari laguntza
berezia emango zaio.

Azkenik, **pertsonarik** gabeko estrategia bat
garatzea ezinezkoa da. Horrenbestez, estrategia
honek hobetu egin nahi du ezagutza, senti-
bilitatea eta ekintza eta jardura espezifikoak
eskaintza beren bizitzako unerik batean bakar-
dada bizitzeko aukera gehien duten pertsonen

artean, pertsona guztiok baitugu gaitasuna
loturak indartu eta bakardadea prebenitzeko
orduan jarduteko. Hori dela eta, estrategia honek
harreman espezifiko bat sustatuko du garapen
komunitarioaren eta bakardadearen prebentzio-
aren hausnarketan eta praktikan inplikatu nahi
duten pertsonekin, jardueretan parte hartuz,
prebentziorako erantzukizunak hartuz, senti-
bilizazioa landuz edo jardura desberdinak
aitortuz.

Hori guzti hori, pertsona eta komunitate guztiek
lotura komunitarioak sustatzeko eta bakardadea
saihesteko gaitasunak, estrategiak eta baliabi-
deak dituzten Bizkaia bat eraikitzen laguntzeko,
kolektibo zaurgarrienei bereziki erreparatuta,
eta ikuspegi batez ere publiko eta komunitarioan
oinarrituta.

3.3. Erronkak

Bizkaiak gizarte kohesioa lortzeko ekintza ko-
munitarioan garatuko duen estrategiak, hots,
BizkaiSare 2030 estrategiak, hasiera batean
bakardadea erdigunean jartzen duenak, bali-
garri izan nahi du, batetik, lehendik ere badiren
izaera eta irismen desberdinetako ekimenak
antolatu eta konektatzeko. Eta, bestetik, tokiko
eremuetatik sustatu nahi diren beste ekimen
posible batzuk inspiratzeko, orientatzeko eta
bideratzeko.

Hori horrela, estrategia honek erantzuna eman
nahi die politika publikoen testuinguruak eta
garapenak planteatzen diguten hainbat erronkari:

1. Bakardadearen egoerari buruzko ezagutza mugatua gure testuinguruan eta garatutako
jardura desberdinek sortu ditzaketen ikas-
kuntzen inguruan. Zehatzago esanda, alderdi
batzuk gehiago sakontzea, besteak beste

bakardadeak kolektiboen gainean dituen inplikazioak, garapen komunitarioa sustatu edo oztopatzen duten elementuak, esperientzia desberdinek lotura komunitarioen sustapenari buruz sortu dituzten ikaskuntzak eta bakardadearen prebentzioa Bizkaiko errealtate desberdinetan jorratzeko moduak.

2. Lotura komunitarioak falta direneko eta bakardadea dagoeneko egoerak prebenitzeko eta horiei aurrea hartzeko beharra Bizkaian. Horregatik, prebentzio desberdinei erantzungo dieten jarduerak sustatu behar dira:

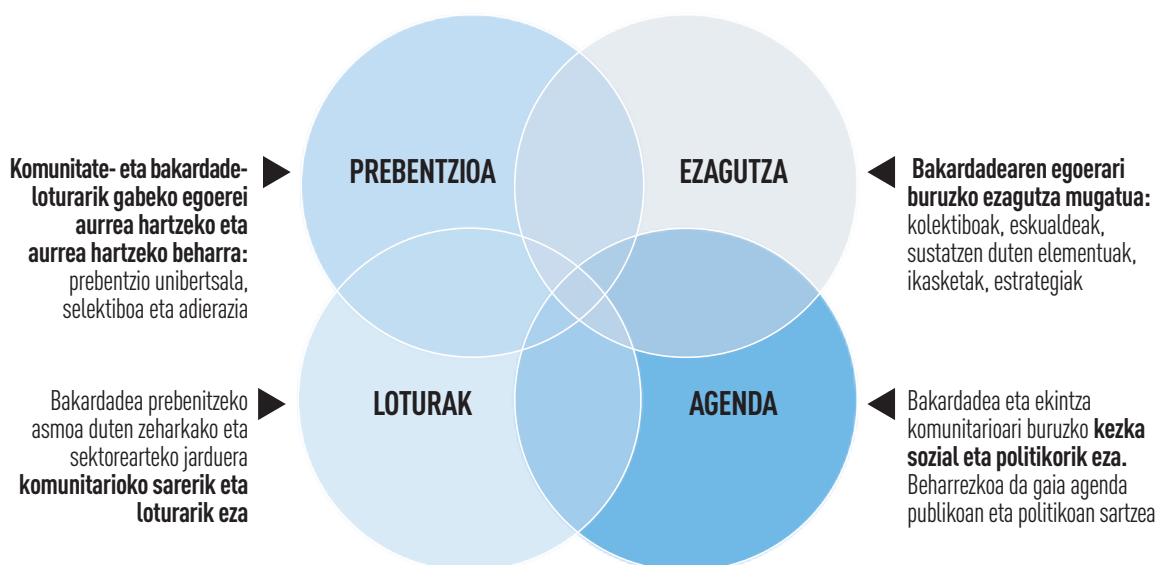
- a. Prebentzio unibertsala, biztanleria guztiari zuzenduta, arrisku mailak kontuan hartu gabe
- b. Prebentzio selektiboa, zaurgarritasun faktore espezifikoak dituzten talde espezifikoek zuzenduta, eta
- c. Prebentzio adierazia, bakardadearekin lotutako sintomak dituzten pertsonei zuzenduta

3. Bakardadea prebenitzeko asmoa duten zeharkako eta sektorearteko jarduera komu-

nitarioko sarerik eta loturarik eza. Badakigu loturarik ezak eragin negatiboak izan ditzakeela bai egoera horretan dagoen pertsonarentzat, bai komunitateentzat. Ondorioak hainbat alderditan, besteak beste osasunean, bizikidetzan, segurtasunean, garapen ekonomikoan, partaidetza politikoan eta abar. Hori guzti hori dela eta, beharrezkotzat jotzen da auzokideen bizikidetzarekin, ekintza boluntarioarekin eta garapen komunitarioarekin lotutako ekimenak babestu, sustatu eta garatzea, aurretik aurkeztu denaren ildotik.

4. Gaiari buruzko kezka sozial eta politiko falta. Beharrezkoa da **gaia agenda publiko eta politikoan sartzea**, hobeto ezagutzeko, kontzientzia hartzeko eta eragile bakoitzak dagozkion erantzukizunak bereganatzeko. Horregatik guztiagatik, ezinbestekoa da elkarriketa publiko eta pribatuak sustatzea lotura komunitarioak eta bakardadea sortzeko orduan, eta eragile eta agente bakoitzak bereganatu behar dituen eskubide eta erantzukizunen inguruan.

Erronkak

3.4. Ardatz estrategikoak

Horretarako, estrategia honetan zehar lau ardatz estrategiko garatu nahi dira, bakardadearen eta loturarik ezaren errealitatea hobeto ezagutzen laguntzeko eta garapen komunitario eta prebentiboan jarduerak garatzeko.

3.4.1. Ezagutu eta aintzatetsi

Lehendik ere adierazi den bezala, beharrezkoa da egoera hau neurri handiagoan pairatzen duten **lurralde, kolektibo eta komunitateen errealitatea gehiago eta hobeto ezagutzea**, eta bakardadearen bizipen hau sortzen laguntzen duten ezaugarri sozialak aztertzea. Era berean, beharrezkoa da esku hartuko dugun inguruan dauden baliabide formalak eta informalak ezagutzea. Horretarako, ez gara hutsetik ari; hainbat ekimen eta behatoki daude egoera honen azterketa zehatzago bat egiteko lagungarri direnak.

Era berean, instituzio akademikoek eta unibertsitateek **ezagutza sortzen** lagundu diezagukete, azterketa teorikoa eta esperientzia zehatzak oinarri hartuta. Gure testuinguruan hainbat esperientzia daude, komunitate jakinetan edo kolektibo desberdinetan, garapen komunitarioarako estrategiak garatzen ari direnak. Hori horrela, ekimen horietatik ikasi eta ebidentziak sortu nahi dira, testuinguru eta errealitate bakoitzerako egokiak diren egiteko moduak eta politikak garatzeko ikaskuntzak sortu ahal izateko. Bestalde, beharrezkoa da kohesioa eta komunitatea sortzen eta eraikitzen laguntzen duten elementuak deskubritzea. Horretarako, interesgarria da bakardade gutxiago sortzen duten komunitateak eta esku-hartze arrakastatsuen alderdiak behatu eta horietatik ikastea, zaindu, errepikatu eta kontuan hartu beharreko gaiak identifikatzeko. Hartara, tresna desberdinak sartu ahalko dira esku-hartzean eta kudeaketan,

profesionalak nahiz komunitateak horretarako kontzientziatuz eta prestatuz. Hori, aldi berean, lagungarria izan daiteke egiten den horren eragina neurtzeko **tresna eta proposamen egokiak** edukitzeko.

Ezagutzeko ariketa horretan, gainera, garapen komunitarioaren eta bakardade mota desberdinen prebentzioaren aldeko apustua egiten ari diren **pertsonak, komunitateak eta erakundeak aintzatetsi** nahi dira. Esperientzia hauek ikaskuntzak eman eta ekimen berritzaileak garatzen dituzte, gizarteak aitortu eta aintzatetsi behar dituenak, gizarte kohesioan ekarpen handia egiten dutenez gero. Halaber, aintzatespen hori lagungarria izan daiteke kolektibo desberdinak gizarte kohesioa sortu eta bakardadea prebentzeko lan honetara batu daitezen.

3.4.2. Berba egin

Ezagutu eta aintzatesteak elkarriketak sortu behar ditu agente eta kolektibo desberdinen artean, **gaiari buruzko** sentsibilizazioa sortzeko, **erantzukizunak identifikatzeko eta** eragile desberdinen **ekarpenak** zehazteko. Helburua norbere buruarekin eta proposamen interesgarriak dituzten beste batzuekin konektatzea da, elkarriketa atseginak eta erakargarriak izateko, inola ere ez estigmatizatzaileak, gure bizitzetan zaintzen eta loturen garrantzia aldarrikatzeko.

Elkarriketa horiek pertsonen artean izan behar dira, bai eta interesa eduki dezaketen **erakundeen barruan** eta pertsona, kolektibo eta instituzio sozial, komunitario edo publikoen artean ere. Elkarriketak ikuspegi komunitarioen garrantziaren gaineko kontzientzia hartzen lagundu behar du, sektore desberdinek egin dezaketen ekarpenaren ikuspegi zabal eta zeharkakoa kontuan hartuta. Bestalde, fokua zehazten eta hitz egiteko eta iritzia emateko espazio bat

sortzen lagundu dezake, bakardadea bizitzeko aukera gehiago duten kolektiboentzat.

Elkarrizketa horien ondorioetako bat gaia **erakunde eta komunitateen agendetan sartzea** da, tokiko, probintziako nahiz eremu zabalagoko politika publikoetan erantzukizuna duten heinean. Baina, era berean, hurbilketa bat egin nahi da, lotura faltarekin eta bakardadearen bizipenarekin zerikusia eduki dezaketen eremu desberdinen zeregina aitortzeko, besteak beste osasunean, hezkuntzan, mugikortasunean, bizigarritasunean edo gizarte zerbitzueterako sarbidean.

Elkarrizketek kolektibo desberdinen **sentsibilizazioan** lagundu behar dute, lehendik egiten diren ekintzen barruan loturak sustatzeko jarduerak garatzen eta ahal den neurrian bakardade egoeran dauden pertsonak eta jarduerak identifikatu, prebenitu edo, bideratzen lagundu ahala. Elkarrizketa horiek, beraz, lehendik aipatu den prebentzioan lagundu behar dute, batez ere prebentzio unibertsal eta selektiboan. Horretarako, **loturen eta komunitatearen eragin positiboari buruzko pedagogia egin** behar da, sentsibilizazioaren bidez, bakardadearen gaineko diskurtsoa zaintzeko eta estigma gehiago ez sortzeko. Hau da, egoera normalizatu behar da, ez dezan diskriminazio gehiago eragin egoera hauek pairatzeko probabilitate handiagoa duten kolektiboen artean. Izan ere, berez, pertsona guztiok bizi dezakegu halako egoeraren bat une edo ezaugarri pertsonal zehatzen arabera. Hori horrela, guztiok zaurgarriak garela eta batzuen eta besteen arteko harreman eta interdependentzia beharrezkoa dela ikusita, komunitatearen kontzientzia sortu behar da, elkarrizketa publikoaren bidez.

3.4.3. Saretu

Elkarrizketek aukera eman behar digute gure burua eta antzeko ezaugarriak dituzten edo osagarriak diren beste batzuk aurkitzeko. Hori horrela, elkarrizketen helburua ezagutzea, aintzatestea, sentsibilizatzea eta saretzea da, lotura komunitarioak sustatu eta bakardadea prebenitzeko jarduera zehatzak abiarazteko.

Saretze horietako batzuk **erakundeen barruan** gertatu behar dira, aliantzak, osagarritasunak edo ekintza berritzaileak sortuz erakunde edo instituzio berean. Aldiz, beste saretze batzuetan **eremu geografiko edo sektorial bereko eragileekin jar daiteke harremanetan**, edo, are, **gizarte kohesioa hobetzeko nahi hori duten beste batzuekin** hitz egin. Saretze horiek jardueren garapena ahalbidetzeko edo pertsona, komunitate eta erakundeen arteko sare eta konexioak sustatu eta sartzeko asmoa dute. Edonola ere, ezberdinak diren eta normalean batera lan egiten ez duten edo konektatu ohi ez diren arloetan aritzen diren eragile eta kolektiboen arteko konexioak ahalbidetzeko espazio eta kezka erraztu nahi da.

Saretze hori **eremurik hurbilenean** gerta daiteke, auzoan eta komunitatean, toki mailatik hasi eta **eremu globalago** bateraino, beste testuinguru batzuetako pertsona eta erakundeekin batera egindako lanak eta konexioak sormena, berrikuntza, esperientzia, hausnarketa eta egiteko modu desberdinak ekar baititzake.

BizkaiSare 2030 estrategiak **estekatzaileen sare** bat izan nahi du (konektore eta azti komunitarioak, hau da, konexioak sortu eta komunitateak kohesionatzeko magia egiten duten pertsonak), saretu nahi duten eta ekintza komunitarioaren eta bakardadearen prebentzioaren lerro honetan ekarpen nabarmenak egin nahi dituzten pertsona, erakunde eta instituzio guztien ekarpena aintzatetsi ahal izateko. Hainbat sare edo inplikazio maila egongo dira: banakako pertsonak edo

kolektiboak, hala nola tokiko saltokiak, erakunde kulturalak, kirol elkarteak, osasun langileak eta abar, ekarpenak egin ditzaketena informazioaren bidez edo egoerak bideratuz eta beren auzoari eta komunitateari informazioa emanez; estrategia hau egiten inplikaturik egon diren erakunde sozialak, estrategiaren jarraipena egiten parte hartuko dutenak; gizarte kohesioa sustatzeko eta bakardadea prebenitzeko plan espezifikoak egiten ari diren udalerri eta eskualdeen sareak.

3.4.4. Egin

Saretze horren bidez berrikuntza sartu eta **aldaketak sortu nahi dira jardueran, inguruan eta jarduera hauen xede diren pertsonen artean.**

Horregatik, estrategia honen helburua da loturak sortu eta bakardadea prebenitzen laguntzen duten ekintzak sustatzea, baina ez edozein modutan, baizik eta toki mailako apustua eginez, beste eragile batzuekin aliantzan. Hori guzti hori, jakinda desberdintasunak daudela eta, beraz, pertsona batzuek aukera gehiago dutela desberdinkeriak jasateko. Beraz, kontuan hartu behar da, erantzun egokiagoa eman nahi bada, elkarrekin lotu beharreko hainbat gai baloratu behar direla.

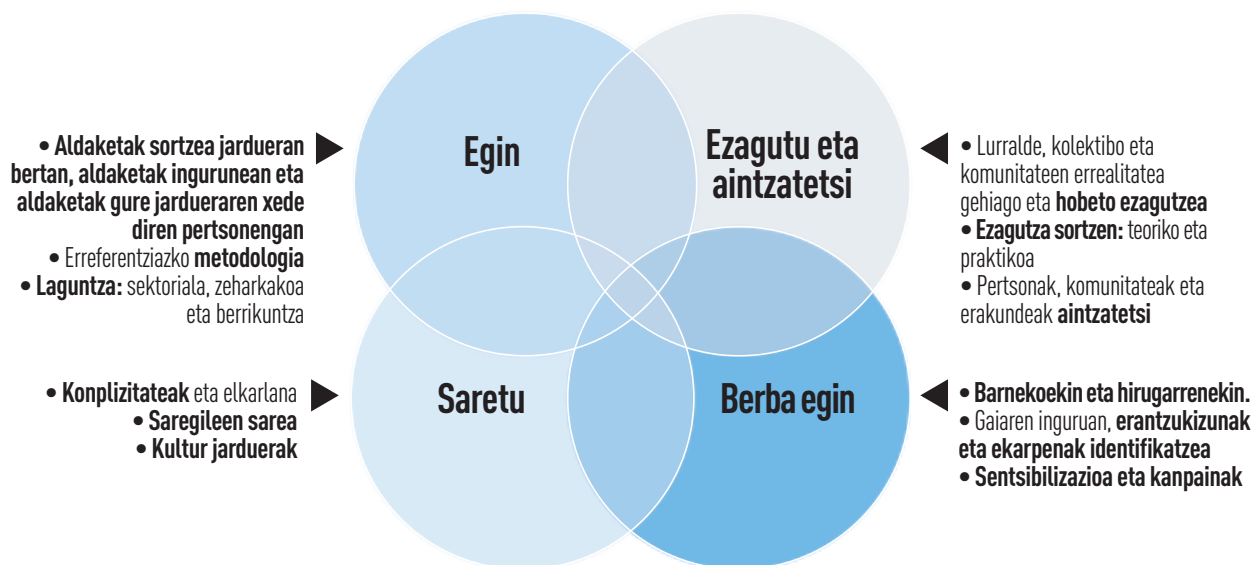
Horretarako, BizkaiSare 2030 estrategiak erakunde eta proiektuetarako **erreferentziazko metodologia** bat garatzearen alde egiten du, bakardadea prebenitzeko lotura eta harremanak sustatzeko lan modu hau sartu dadin. Gida honek aukera emango du ez soilik proposamen egokiagoak izateko, ezpada proiektu desberdinek ebaluatze gaitasuna eta informazioa izateko, hartara praktikak hobetu eta egokitzen lagunduko duten ikaskuntzak ateratzeko.

Gainera, udal, komunitate eta erakunde mailan ekintza planak egiteko **lagundu eta babestea** sustatuko da, eta, era berean, ekintza komunitarioko eta bakardadea prebenitzeko ekimenak garatuko dira, eta jarduera estrategikoetan **berrikuntza** bultzatuko da. Horretarako, kolektibo edo komunitate zehatzei zuzendutako **ekintza espezifikoak** babestuko dira, eta **zeharkako ekintzak** egingo dira erakunde eta udalerrien barruan, dauden baliabideak eta ekimenak berrorientatzeko eta, hala, garapen komunitarioan eta bakardadearen prebentzioan laguntzeko.

Hala ere, errealitateak une oro desafiatzen duenez eta bakardadearen errealitateari eta horrek komunitate eta kolektiboetan duen eraginari buruzko ezagutza geroz eta handiagoa izango denez, ekintza berri eta berritzaileak babestuko dira, aurrean ditugun erronkei erantzuteko.

Ardatz estrategikoak

3.5. Lortu nahi diren emaitzak

Azken batean, estrategia honen amaieran honako jarduera hauek garatuta eduki nahi dira, **gizarte kohesioa sustatzeko eta bakardadea prebenitzeko politika publikoa** edukitzeko, esperientzia eta ikaskuntza batuz lurraldeari buruz, eta, hala, Bizkaia kohesionatu bat lortzeko, bakardadearen eraginak prebenitzeko eta arintzeko gai dena. Egitura egokiak dituen eta Bizkaiko Foru Aldundiko beste arlo eta sail batzuekin sinergian garatzen den politika. Hona hemen estrategia honen amaieran politika honek izan beharko dituen osagaietako batzuk:

Ezagutu eta aintzatetsi

- **Aldizkako informazioa gizarte kohesioari eta bakardadeari buruz**, gure lurraldeko artearen egoera, estrategia honetan oinarrituta sortutako aldaketak, eta kolektibo eta komunitate jakin batzuen egoera espezifikoak ezagutu ahal

izateko. Aldizkako txostenak egiteaz gain, hainbat monografia edukiko dira gizarte kohesioaren eta bakardadearen prebentzioaren gainean, kontzeptuak, egoera hauek sustatu edo oztopatzen dituzten sustraiak, funtzionatzen duten estrategia eta ekintzak, komunitateen errealitatea eraldatzen duten alderdiak eta gizarte kohesionatu bat lortzen lagundu ahal duten tresnak hobeto ezagutzeko. Gainera, zerbitzu eta esperientzia interesgarrien informazio eta bilketarako tresna bat garatuko da, eskualdeka, kohesio komunitarioarekin eta bakardadearekin lotuta. Lehendik dauden baliabide eta bitartekoak hartuko dira oinarritzat, eta informazio hori konektatu eta errazteko ahalegina egingo da, irisgarria eta erabilerraza izan dadin pertsona guztientzat.

- **Sariak eta aintzatespenak** gizarte kohesioaren eta bakardadearen inguruan, arlo honetako ekimenen aldeko apustua egiten duten pertsona, esperientzia eta komunitateak aitortzeko eta ospatzeko beharra dagoela ulertuta.

Erreferentzia positiboak behar dira lehendik egiten ari dena aintzatesteko eta komunitatea sortzen duten esperientzietan sakontzen jarraitzeko bultzada emateko, ezein kolektibo edo pertsona ez dadin geratu atzean, kanpoan edo ahanzturan.

Berba egin

- **Gizarte kohesioari eta bakardadeari buruz hitz egiteko foroak**, topaketarako espazioak, toki eremutik hasi eta espazio zabalagoetara, beste testuinguru batzuetako esperientziak sartuta, eta gizarte kohesioaren eta bakardadearen prebentzioaren gaineko kezka erdigunetan duten espazioak; agenda sozial eta politikoan gaia sartzeko eta horri buruz hausnartzeko aukera ematen duten foroak eta espazioak, hausnarketa akademiko eta arrazionalaren bidez; eta adierazpen artistikoak pertsonen eta komunitateen sentimendu eta arazoian oinarritutako ikuspegia ahalbidetzen duten foroak.
- **Sentsibilizazio eta heziketarako aldizkako kanpainak**, bakardadearen prebentzioaren eta garapen komunitarioaren gainean. Monografietan landutako edukiak eta elkarrizketetan izandako hausnarketak kontuan hartuta, edo halakoak sustatzeko, sentsibilizazio elementuak garatuko dira ideia gakoekin eta ekintza aukerekin. Sentsibilizazio elementu hauek xede hartzaile bakoitzaren arabera egokituko dira, izan haur eta gazteentzako unitate didaktikoak, izan sare sozialetako edo komunikabide tradizionalagoetako kanpainak, publikoa nor den (gazteagoa edo helduagoa).

Saretu

- **Saregileen sarea**, hau da, toki, udalerri, eskualde edo foru mailan bakardadea prebenitzeko loturak sortzearen aldeko apustua egiten duten

pertsona, erakunde eta instituzio publikoen sarea. Sare honek informazioa emango du, beharrak eta zerbitzuak identifikatuko ditu, kasuak bideratzeko aukerak aitortuko ditu, eta ekintza interesgarriak eta beraiek aintzatesteko modukoak garatzen dituzten proposamen eta kolektiboak identifikatuko ditu. BizkaiSareak estrategia hau garatzeko ekintzen jarraipena eta proposamenak egiten lagundu du, eta lagunduko du. Sare honekin egiaztatuko ditugu urteko plana eta bertako gaiak, eta sareak parte hartuko du estrategia-jarduera batzuk garatzen, esate baterako jardunaldi edo kongresuen batzorde zientifikoetan eta antolaketan, sentsibilizazio jardueretan edo sarien epaimahaietan.

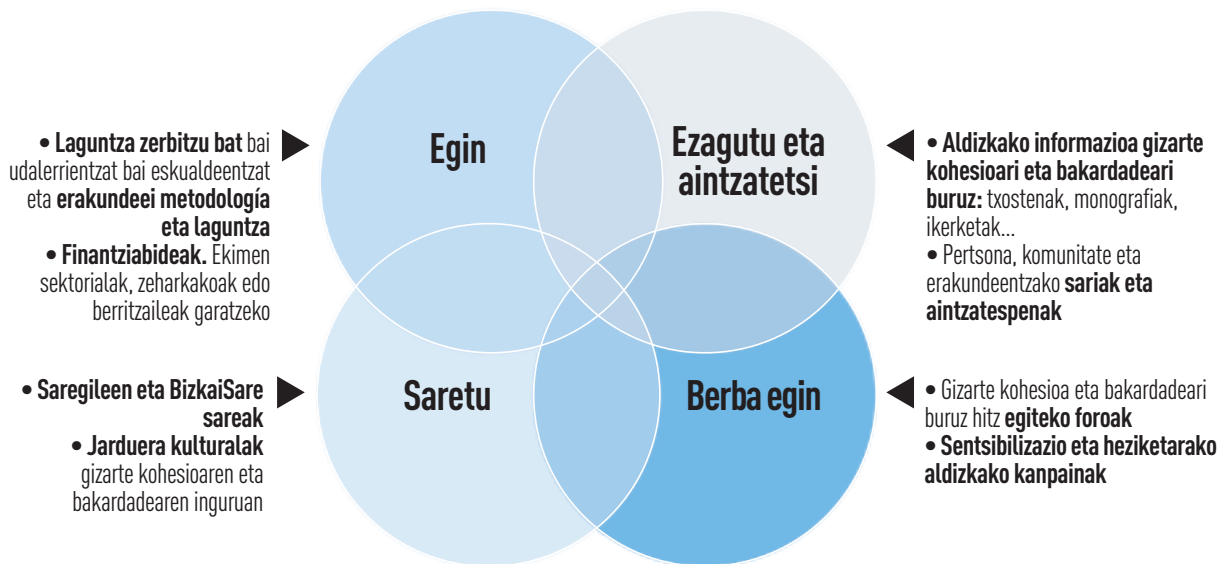
- **Jarduera kulturalak** gizarte kohesioaren eta bakardadearen inguruan, kontuan hartuta, batetik, adierazpen artistikoek duten ahalmena eta komunitatea kontaktatu eta, bestetik, erakitzeke aukera ematen diguten espazio, formatu eta modu berriak sortzeko beharra.

Egin

- **Laguntza zerbitzu bat** bai udalerrientzat bai eskualdeentzat, gizarte kohesioa sustatzeko eta bakardadea prebenitzeko plangintza espezifikoa bat eduki ahal izan dezaten. Laguntza zerbitzu horrekin batera, laguntza espezifikoa emango dira planean jasotako jardueren erantzun dieten ekintzak garatzeko. Gainera, eremu sozialeko erakundeen metodologia eta laguntza emango zaie zeharka sar dezaten garapen komunitarioaren eta bakardadearen prebentzioaren ikuspegia.
- **Finantzabideak**, udal edo eskualde mailako erakundeen eta elkarte sozialek aukera izan dezaten ekimen **sektorialak, zeharkakoak edo berritzaileak** garatzeko loturak sustatu eta bakardadea prebenitzearekin lotuta.

Lortu nahi diren emaitzak

N V I M S C O H E S I O N L W D
H U B L T A R D I O N L W D
P E S K M F X Z K S N A
G A V K S N A

4

Lehen urratsak:
2024-2027 plana

4. Lehen urratsak: 2024- 2027 plana

4.1 Ardatz estrategikoak eta jarduerak

Bizkaiak gizarte kohesionatua eratzeko abian ipini duen estrategia komunitarioaren helburua da lotura komunitariorik ez edukitzeagatik bakardadea pairatzeko arriskuan dauden pertsonak gutxiago izatea. Horretarako, **laguntzeko gertu dagoen ingurune komunitarioa** sustatu nahi da, hain zuzen ere lotura komunitarioak eratzen eta bakartasuna uxatzen dituzten **estrategiak eta sareak dauzkan ingurunea**; horretarako, ezinbestekoak dira lotura eta harreman horiek errazten dituzten politikak eta egitura elementuak ere, esaterako etxebizitzaren, garraioaren, osasunaren, hezkuntzaren, ingurumenaren eta aisialdiaren arloetakoak.

Horregatik guztiagatik, estrategia honen lehen urteetan Bizkaiko Foru Aldundiak **jakin nahi du zertan den garapen komunitarioaren eta bakartasunaren gaia**, eta eragileei **ulertarazi nahi die** badutela zeregina beren arteko konexioak bultzatzeko jarduketak, berariazkoak eta zeharkakoak, sustatzen (garraioa, gizarte ekintza, azpiegiturak, ingurumena, kultura, ekonomiaren sustapena, hezkuntza, soziosanitarioa, etxebizitza...). Horretarako, funtsezkoak dira

aurrean aipatu ditugun elementuetako batzuk: batetik, **komunitatea ardatz hartzea**, argi eta garbi; bestetik, dagoeneko abian jarrita dauden ekimenen alde egitea eta egungo erronkei eta beharrezko erantzuten dieten politika publikoetarako erreferentzia diren berrikuntza ekimenak garatzea.

Estrategiaren lehen fasean herritar guztiak xede hartuko dituen **prebentzio unibertsala** proposatzen da; horrez gainera, hobeto jakin behar da egoera nolakoa den, eta esku hartu behar da bakardadea jasateko aukera gehien dauzkaten kolektiboen egoeran eta inguruabarretan. Lehen urteetan **herritar hauek izango dira lehentasunekoak: adinekoak, gazteak, nortasun desberdina duten pertsonak (kultura, sexu orientazioa zein gaitasun dibertsitatea).**

Horretarako, berariazko jarduketak beharko dira strategiaren ardatz bakoitzean, jarraian azalduko den bezala:

4.1.1 Ezagutu eta aintzatetsi

Lau urte hauetan egingo diren jardueretan **hiru txosten** egingo dira **Bizkaiko gizarte kohesioaz eta bakardadeaz**. Bigarren txostenetik aurrera Bizkaiko Foru Aldundiak arlo horretan egiten duen lanari buruzko informazioa ere bilduko da. Horretarako, dagoeneko lanean ari diren behatokiekin harremanetan ipiniko da, eta haien informazioa bigarren mailako iturri modura erabiliko da. Aldi berean, behatoki batzuekin lan egingo da txostenetarako bildu nahi den informaziorako jakingarriak izan daitezkeen gai batzuk proposatzeko.

Beste alde batetik, estrategia hauetan eta lehentasuneko kolektiboetan landuko diren gaiei buruzko **txosten monografikoak** sustatuko dira, hobeto zehazteko eta ezagutzeko. Horretarako, gutxienez hiru txosten monografiko egingo dira honako gai hauei buruz: lotura komunitarioak sortzea, bakardadea zer den, bakardadea zerk eragiten duen, eta nolako eragina daukan estrategia honetan lehentasunezko zat jotako herritarrengan.

Harremanetan ipiniko gara unibertsitate eta entitate akademiko batzuekin **gradu amaierako lanak eta master amaierakoak egiteko eta ikerketa ildoak sustatzeko** lotura komunitarioekin eta bakardadearekin lotutako diziplinarteko gaiei buruz, oro har, eta Bizkaiko lurraldeko egoerari eta lehentasuneko herritarrei buruz, berariaz.

Orobat, **lotura komunitarioak sortzen lagundu dezaketen zerbitzuak eta baliabideak identifikatuko dira** eta gero herritarrek lotura komunitarioak sortzeko eta bakardadea saihesteko erabil lezaketen informazioa biltzen duen tresna bat sortzeko aukera aztertuko da.

Hirugarren urtetik aurrera **sariak eta aintzatespenak** ezarriko dira honako gai hauen inguruan: lotura komunitarioak, bakardadea, bakardadea eta gazteak, bakardadea eta adinekoak... Horrela, aliantzak eratu ahal izango dira arlo bakoitzeko funtsezko eragileekin. Sariak honako eremu hauetan eman daitezke: ipuin laburrak, argazkigintza, podcasta, kazetaritza, saiakera, proposamen komunitarioa, politika edo ekintza publikoa.

	2024	2025	2026	2027
Ezagutu eta aintzatetsi				
Txostena: gizarte kohesioa eta bakardadea Bizkaian				
Txostena: BFaren lana				
Monografikoak argitaratu				
Ikerketak sustatu				
Sariak eta aintzatespenak				

4.1.2 Berba egin

Entitateak, estrategiak eta komunitateak eza-gutzeak eta aintzatesteak solasak eragingo dituzte foro eta bilgune askotan, eta solasaldi horiek (antolatuek zein bat-batekoek) gizartean eragin handia daukaten ustekabeko loturak sortu ahal dituzte. Nolanahi ere, solasaldi horiek gertatuko badira, aurretik gaia agendan egon behar da, eta solaserako espazioak eratu behar dira. Horrenbestez, lehen urteetako helburua da gaia eragilean agendan egotea, gero horretaz hitz egiten hasi ahal izateko.

Horren ildotik, lehen urteetan **BFAk bilguneak, foroak, jardunaldiak eta biltzarrak sustatu nahi ditu** garapen komunitarioa eta bakardadea agendan egon daitezen. Estrategiaren lau urteetan gutxienez **bi biltzar** egingo dira, bi urtez behin. Gainera, erreferentziatzat estrategiaren eta dokumentu monografikoen aurkezpena hartuta, herritar guztientzako **jardunaldi irekiak** antolatuko dira, eta **jardunaldi bereziak** gai hauetan esku hartu nahi duten erakunde publikoekin. Aldi berean, lankide ditugun erakundeek antolatzen dituzten jardunaldiak bultzatuko dira.

BFAk lehentasuna emango dio **Gizarte Kohesioa Sustatzeko Zuzendaritza Nagusian** elkarrizketak sustatzeari gazteekin eta kulturaren zein sexuaren aldetik desberdinak direnekin. Beste alde batetik, elkarrizketak sustatuko dira beste sail batzuekin, esaterako **Gizarte Ekintza Sailarekin**, mendekotasunari eta desgaitasunari buruz, bai eta horrek elkarrizketa zibilaz eta adinekoek aritzeko antolatu dituen lan-mahaian eta kontseiluetan ere. Gainera, estrategiaren garapenaren arabera, ahaleginak egingo dira **kulturarekin, garraioarekin, ingurumenarekin eta boluntarioekin** lotutako Bizkaiko Foru Aldundiko beste arlo batzuekin ere hitz egiteko, ahaztu gabe lehentasuna lehen aipatutakoek daukatela.

Halaber, lehentasunezkoa izango da garapen komunitarioaren eta bakardadearen arloko estrategiak eta ekintzak antolatuta dauzkaten **beste foru aldundi batzuekin hitz egitea**, eta **Eusko Jaurlaritzarekin** ere ariko gara hark eskumenak dauzkan arloetako gaiak lantzen (gizarte zerbitzuak, osasuna, hezkuntza, gazteria) eta horien inguruan eratzten diren sareetan eta lan-mahaian, batez ere Lagunkoia sarean.

Horrez gainera, gai honen inguruko elkarrizketak sustatuko dira **dagoeneko badauden bilguneetan eta foroetan**, esaterako: bakardade eskolak, “death café”, zaintzaileen foroak, ahaldundietako eskolak...

Elkarrizketa horietarako material eta baliabide interesgarriak prestatuko dira, monografikoen edukietatik abiatuta, **denetariko eremuetara eta pertsonengana heltzeko sentsibilizazio kanpainak egiteko**. Herritarrek sentsibilizatzeko eta hezteko ildo horretatik, hezkuntza formalean eta ez-formalean ari direnekin harremanetan jarriko gara dagoeneko badauden ekimenen edo proposamenen inguruko konexioak ezartzeko.

Aurrean aipatu den bezala, elkarrizketa horiek sustatzeko **jarduera kulturalak** ere baliatuko dira, bakardadeaz aritzeko eta estrategia honetako ohiko eragileak ez beste batzuk erakartzeko. Hain zuzen ere, gai hauek lantzeko erabil daitezke liburu aurkezpenak, irakurketa taldeak, zine klubak, arte erakusketak, antzezlanak, dantza ekitaldiak, podcastak, kankak, museo bisitaldiak, etab.

2024 | 2025 | 2026 | 2027

Berba egin				
Biltzarra: garapen komunitarioa eta bakardadea				
Jardunaldiak: estrategia eta monografikoak				
Solasaldiak beste erakunde publiko batzuekin				
Elkarriketak beste espazio batzuetan				
Sentsibilizazioko kanpainak eta ekintzak				
Kulturgintza				

4.1.3 Saretu

Elkarriketei esker herritarrak saretu egin daitezke eta inoiz ez bezalako loturak ezar daitezke, eta, kasu batzuetan, ekimen osagarriak edo baterakoak sor daitezke eta are hausnarketarako eta jarduteko sareak ere. Aurreko atalean azaldu da zein izango diren lehentasunak elkarriketetan, hain zuzen ere oinarritzat hartuko direnak saretzeko estrategia eratzeke; izan ere, elkarriketa horien helburuetako bat da jarduera batzuen xedea aldatzea edo ekimen berriak abiaraztea, azkenean politika koherentea-goak eta hobeto koordinatuak ezarri ahal izateko.

Aurrean esan den bezala, strategiaren helburua da Gizarte Kohesioa Sustatzeko Zuzendaritza Nagusiko beste arlo batzuekin, Bizkaiko Foru Aldundiko beste sail batzuekin, beste foru aldundi batzuekin eta Eusko Jaurlaritzarekin saretzea eta horiekin guztiekin batera jardutea. Eta, beste alde batetik, sareak eratu nahi ditugu bakardadea saihesteko asmoarekin garapen komunitarioa sustatzeko plana edo jarduerak eduki nahi dituzten Bizkaiko udalerriekin eta eskualdeekin.

Beste alde batetik, estrategia hau beraren funtsezko elementu eta ideia batzuk zehazten

lagundu duten sektore sozialeko entitateekin sortutako sareari dagokio. **BizkaiSare** da. Sare honek jardueretan parte hartzen jarraituko du, eta strategiaren eta bertan ezarritako planaren jarraipenean ariko da. Gainera, **saregileen sarea** osatuko duten beste pertsona sare batzuk zehazten lagunduko du.

Gainera, urte hauetan ahaleginak egingo dira sareak eta **aliantzak eratzeke lehentasuneko herritarren ordezkariak diren entitateekin (adinekoak, gazteak, kulturaren zein sexuaren aldetik desberdinak diren pertsonak, gaitasun dibertsitatea dutenak)**, hain zuzen ere loturak ezartzeko eta bakardadea saihesteko jardueretan lagundu nahi dutenekin. Halaber, **dagoeneko badauden espazioekin** harremanetan jarriko gara eta baliatzen saiatuko gara. Bizkaiko Foru Aldundiaren barruan honako hauek dira: Bizkaiko Adinekoen Kontseilua, Gizarte Elkarriketarako Mahaia eta Bizkaia Gara. Ildo beretik, BFA ari den Eusko Jaurlaritzako beste espazio batzuekiko estekak baliatzen saiatuko gara; hauek dira: Arreta Soziosanitarioko Euskal Kontseilua, Zaintzen Aldeko Herri-Ituna eta Gizarte Elkarriketarako Mahaia.

Gainera, **aliantzak eta baterako jarduketak egingo dira Bizkaiko artearen arloko entitateekin**. Besteak beste, aliantza bat eratuko da museoekin eta liburutegiekin, batez ere Bizkaiko Foru Aldundiari atxikiekin, bakardadean dauden pertsonen bisitaldiak antolatzeko, lotura komunitarioen eta bakardadearen inguruko hausnarketa egiteko bisitaldiak antolatzeko eta lotura komunitarioei eta bakardadeari buruzko idazketa eta irakurketa taldeak sortzeko.

Ilido beretik, **aliantzak eta baterako ikerketak egingo dira ezagutzaren ardatzeko ekimenak garatzen dituzten zentroekin eta unibertsitateekin**.

Halaber, lotura ezarri behar dugu **errealitate orokorrarekin**, honetan eskarmentu handiagoa edo bakardade maila handiagoa edo txikiagoa duten gizarteen erreferentziak, esperientziak eta estrategiak behar baititugu. Hori dela eta, ezinbestekoa da harremanetan izatea **Global Initiative on Loneliness and Connection (GILC)** bezalako ekimenekin, Nazio Batuekin eta beste erakunde batzuekin, Zahartze Osasungarriaren Hamarkadaren inguruko jardueren jarraipena egiteko. Halaber, zenbait herrialdetan bakardadearen gaiari heltzen dioten ekimenen berri ere eduki behar dugu, batez ere **lehentasunekotzat jotako migratzaileen sorlekuetako ekimenen berri**.

	2024	2025	2026	2027
Saretu				
Sareko ekintzak beste erakunde publiko batzuekin: Bizkaiko Foru Aldundia, beste aldundi batzuk, Eusko Jaurlaritza eta Bizkaiko udalerriak eta eskualdeak.				
BizkaiSare 2030				
Beste sare batzuk eratzea edota sortzea				
Aliantza artearen arloko entitateekin				
Aliantzak arlo akademikoarekin				
Nazioarteko aliantzak				

4.1.4 Egin

Jakina, ezagutza eta aintzatespen horiek guztiek eta elkarriketa eta saretze horiek honako emaitza hauek izango dituzte, besteak beste: gauzak egiteko modu desberdinak eta aipatu berri ditugun erronkei eta jardun ardatzei erantzuteko ekintza berriak.

Horregatik, estrategia honen barruan, Bizkaiko Foru Aldundiak bere gain hartzen du gai honen inguruko politika publikoa lantzeko ardura, bai eta Bizkaiko eragileei eta erakundeei ekintza komunitarioaren eta bakardadearen inguruko berariazko ekintza zehatzak, zeharkako ekintzak eta ekintza berritzaileak abian jartzen laguntzeko ardura ere.

Ildo horretatik, urte hauetan udalerrietan eta eskualdeetan **ekintza planak** gauzatzeko metodologia eta horretarako behar diren tresnak prestatu eta bideratuko dira. Horrela, lau urteko aldiaren amaierarako plan horiek garatzeko **metodologia egokia eta hobetua** edukiko dugu.

Antzeko prozesua egingo da entitate sozialek eta komunitarioek, batez ere lehentasuneko herritarrekin lotuta daudenek, beren eguneroko jardunean garapen komunitariorako eta bakardadea saihesteko **zeharkako ikuspegiak eta ekintzak** garatzeko behar duten **metodologia** garatzeko.

Horren ildotik, laguntzak emango dira loturak sortzeko eta bakardadea saihesteko berariazko ekintzak sustatzeko udalerrietan eta eskualdeetan, hain zuzen ere **ekintza planak** garatu dituzten **hiru udalerri edo eskualdetan**, gutxienez, eta, momentuz erakunde publikoen ekimenik

abian ez egon arren, entitate sozial edota komunitarioen batek horrelako ekimen bat bultzatu nahi duen hiru udalerritan. Horrez gainera, udalerriaz eta eskualdeaz gaindiko **ekimenak** bultzatuko dira, bai **gai jakin bati buruz, bai kolektibo jakin baten inguruan** (lehentasuneko kolektiboa zein bestelakoa).

Beste alde batetik, **zeharkako ekintzak** bultzatuko dira zenbait erakundetan, herritarrek loturak sendotzeko eta bakardadea saihesteko asmoari heldu beharraz jabetu daitezen eta hori lortzeko estrategiak lantzeko. Helburua izango da aldaketa txikiak gertatzea eta, agian, erakundeetan ekimen berriak antolatzea.

Azkenik, ekimen **berritzaileak** ere sustatuko dira, hain zuzen ere abian jartzeko eta loturak sortzeko eta bakardadea saihesteko estrategia egokitzen jotzeko laguntza behar dutenak.

	2024	2025	2026	2027
Egin				
Zuzeneko dirulaguntzak ekimenetarako: erakunde publikoak eta entitate sozialek				
Dirulaguntzen deialdi publikoak prestatzea				

4.2 Lortu nahi diren emaitzak

Horrekin guztiarekin Bizkaiko Foru Aldundia gizarte kohesioaren eta bakardadea saihestearren inguruko **politika publikoaren** oinarriak ipintzen eta horretarako behar diren lehen eza-gutzak eta egiturak sortzen hasiko da. Gero politika hori Bizkaiko Foru Aldundiko beste arlo eta sail batzuekin batera garatuko dira, horretarako behar diren egitura egokiak identifikatu ahala.

Jarraian zehaztuko da zer lortuko den estrategia aplikatuko den lehen lau urteetan. Aurrean aipatu den bezala, emaitza horien bitartez ekimen berriak prestatu ahal izango dira eta hobekuntzako elementuak proposatu ahal izango dira, eta horrela estrategiaren bigarren fasean ekimenak, eginerak eta egiturak sendotu ahal izango dira eta horietaz baliatuz garapen komunitarioarako eta bakardadea saihesteko politika eratu ahal izango da.

Ezagutu eta aintzatetsi

- **Hiru txosten egingo dira gizarte kohesioaz eta bakardadeaz;** horien bidez informazio eguneratua emango da aldi bakoitzean Bizkaian egindako jarduketei buruz, jarduketek bizkaitarren izan duten eraginari buruz eta Bizkaiko populazioaren egoerari buruz.
- Gainera, **hiru txosten monografiko** egingo dira estrategia honen xede diren gaiei buruz eta horren eraginpeko kolektiboek eta komunitateei buruz.
- Udallerriekin eta entitate sozialekin egiten diren analisiei eta diagnostikoei esker eremu geografiko bakoitzean behar diren baliabideak zehaztu ahal izango dira, bai eta lotura komunitarioak sortzeko eta bakardadea saihesteko lanetan aritzen diren pertsonak elkarrekin

konektatzeko eta haiei informazioa emateko **tresna prestatzeko** lagungarriak izan daitezkeen edukiak ere. Tresna horren oinarriak dagoeneko badauden baliabideak izango dira; zenbait bertsio eta egokitzapen egingo dira, herritar guztiek erraz erabil dezaten.

- **Bi sari edo aintzatespen** emango zaie loturak sortzen eta garapen komunitarioa eta bakardadea sustatzen erreferenteak diren pertsonari, komunitateei, ekimenei edo erakunde publikoei.

Berba egin

- Harremanetan izango gara etengabe abian diren **gizarte kohesioaren eta bakardadearen inguruko elkarrizketa foro** batzuekin (tokikoak, foralak zein nazioartekoak). BFAk **bi biltzar** antolatuko ditu garapen komunitarioari eta bakardadeari buruz, eta gutxienez **lau jardunaldi** estrategiari eta egingo diren txosten monografikoei buruz. Foro horietan ikerketa lerroak sakondu eta aztertu ahal izango dira eta txostenak sortu ahal izango dira; gainera, funtsezko edukiak bildu ahal izango ditugu noizbait sentsibilizazio ekintzak egiteko eta agenda publikoan txertatzeko.
- **Harremanetan ipiniko gara** estrategian aipatzen diren eragile guztiekin, bai Bizkaiko Foru Aldundiarekin lotutakoekin, bai eskualdeekin, bai lehentasunekotzat jotako kolektiboekin (adinekoak, gazteak, migratzaileak eta desgaitasuna dutenak) lotutako entitateak ordezkatzeko dituzten erakundeekin, bai hezkuntzaren arloko eta kulturaren arloko lehentasuneko arlo batzuekin.
- Aldundiak gutxienez **sentsibilizazio kanpaina** bat egingo du garapen komunitarioaren eta bakardadearen inguruan.

- Gutxienez **bi jarduera kultural** egingo dira gizarte kohesioaren eta bakardadearen inguruan. Horien bitartez, zenbait formatu baliatuz, garapen komunitarioa, loturak sortzea eta bakardadea saihestea txertatu ahal izango dira agenda sozialean eta kulturalean.
- Halaber, **entitate sozialek** garapen komunitario-rako eta bakardadea saihesteko zeharkako ikuspegiak eta ekintzak garatzeko behar dituzten **metodologia eta laguntzak** antolatuko dira.

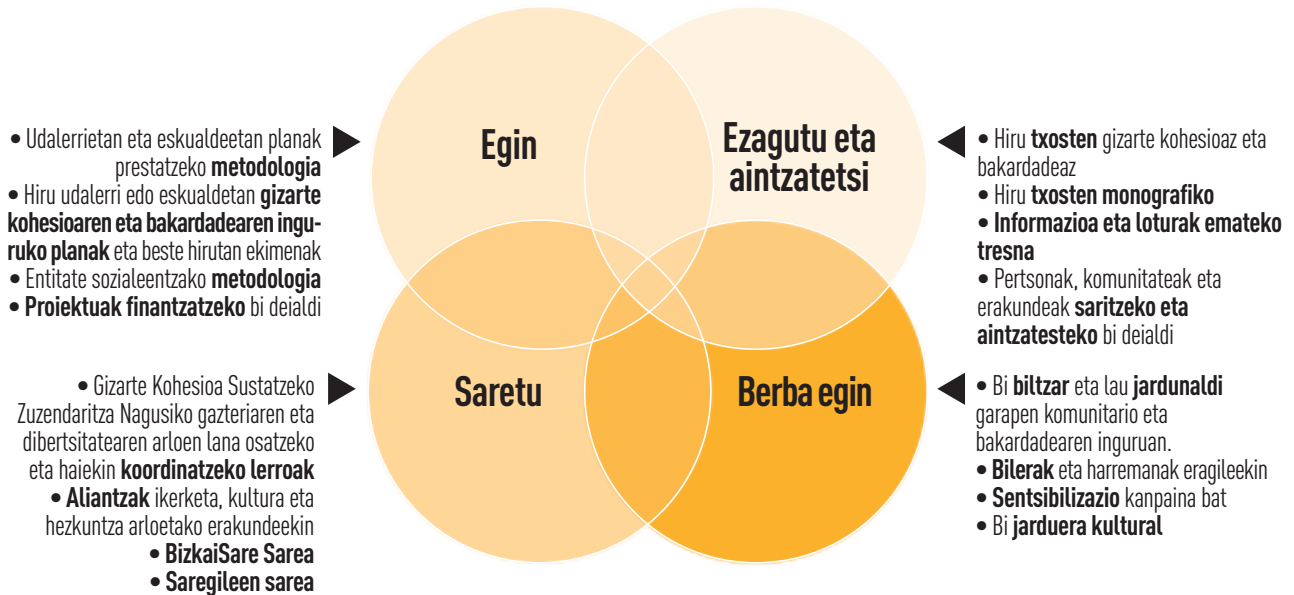
Saretu

- Gizarte Kohesioa Sustatzeko Zuzendaritza Nagusiko gazteriaren eta dibertsitatearen arloen lana **osatze eta haiekin koordinatze** lerroak identifikatu eta zehaztuko dira.
- **Aliantzak** ezarriko dira **ikerketa eta hezkuntza arloetako** bi entitaterekin, gutxienez, eta **kulturaren arloko** bi entitaterekin
- **BizkaiSare 2030** sendotuta egongo da Bizkai-Sare 2030 estrategiaren parte hartzeko eta jarraipenerako espazio gisa.
- Gainera, **saregileen** sareko pertsona, kolektibo eta erakunde publikoen sareak abian jartzeko oinarriak ezarriko dira.

Egin

- Udalerrietan eta eskualdeetan **gizarte kohesioaren eta bakardadearen inguruko planak prestatzeko metodologia** edukiko dugu.
- Gutxienez **hiru** udalerri edo eskualdetan **gizarte kohesioaren eta bakardadearen inguruko planak gauzatuta egongo dira**. Gainera, gutxienez beste **hirutan garapen komunitarioaren eta bakardadearen inguruko ekimenak gauzatutako egongo dira**, eta horietan oinarrituta gizarte kohesioaren eta bakardadearen inguruko planak sortu ahal izango dira.

Lortu nahi diren emaitzak

5

Gobernantza,
gardentasuna
eta jarraipena

5. Gobernantza, gardentasuna eta jarraipena

5.1 Gobernantza eta gardentasuna

BizkaiSare 2030 estrategiaren jarraipenaren ardura Bizkaiko Foru Aldundiko Gizarte Kohesioa Sustatzeko Zuzendaritza Nagusiak dauka. Hala ere, lehen fasean **BizkaiSare** sortu da. Horri atxikitakoek urteko planen diseinuan parte hartu dute eta aurrerantzean ere parte hartuko dute, eta egiten diren jardueren jarraipenaz ere arduratuko dira.

Asmoa da lau urte hauetan urtero **egiten diren ekintzei buruzko informazioa ematea eta estrategiak eragiten dituen aurrerapenen, emaitzen eta eraginen berri ematea**.

Emaitzen inguruko gardentasuna eta komunikazioa aintzat hartuta, datozen urteetan **estrategia honi zeharka laguntzen dioten Bizkaiko Foru Aldundiko beste sail batzuen** ekimenen emaitzak eta ondorioak ere bildu nahi ditugu. Horretarako, gobernantzako egitura eta eredu egokienak aukeratuko dira, dagoeneko abian diren ekimenak eta egiturak baliatzen saiatuko gara eta bikoiztasunak saihestuko ditugu.

Gainera, strategiaren emaitzen eta ondorioen berri eta urte bakoitzeko plangintzako ekintzen

berri zabaltzeko erabil daitezkeen espazioak identifikatuko dira lehen urte hauetan.

5.2 Jarraipena

Estrategiaren jarraipena egiteko, Ezagutu eta aintzatetsi atalean adierazi den bezala, **urtean txosten bat** egingo da Bizkaian lotura komunitarioak eta bakardadearen pertzepzioa nola dauden jakiteko; txosten horietan, ahal dela, informazioa lurraldearen arabera xehatuko da, bai eta kolektiboen arabera (egoera sozioekonomikoa eta bizimodua aintzat hartuta).

Hirugarren urtetik aurrera, txosten horiek BizkaiSare 2030 strategiaren garapenari eta emaitzei buruzko informazioarekin osatuko dira, bai eta, zeharkakoak izanik, estrategia honetarako interesgarriak diren BFAko beste sail batzuen ekintzeekin ere.

Txosten horiek **alderdi kuantitatiboa** eduki dute, baina **elementu kualitatiboak** ere bai, esku-hartzeetako batzuen berriazko ebaluaziotik ateratakoak edo estrategian zehar sortutako

foro eta elkarrizketetako batzuen balorazio orokorren ondoriozko emaitzak.

Estrategiaren jarraipenerako txostena egiteko erreferentziak honako hauek izango dira: haren

jardun ardatz guztietan **aurreikusitako eta egindako jarduerak**, batetik, eta **estrategiaren ikuspegiekin** lotutako elementuen berariazko azterketa.

	2024	2025	2026	2027
Ezagutu eta aintzatetsi				
Txostena: gizarte kohesioa eta bakardadea Bizkaian				
Txostena: BFaren lana				
Monografikoak argitaratu				
Ikerketak sustatu				
Sariak eta aintzatespenak				
Berba egin				
Biltzarra: garapen komunitarioa eta bakardadea				
Jardunaldiak: estrategia eta monografikoak				
Solasaldiak beste erakunde publiko batzuekin				
Elkarrizketak beste espazio batzuetan				
Sentsibilizazioko kanpainak eta ekintzak				
Kulturgintza				
Saretu				
Sareko ekintzak beste erakunde publiko batzuekin: Bizkaiko Foru Aldundia, beste aldundi batzuk, Eusko Jaurlaritza eta Bizkaiko udalerriak eta eskualdeak				
BizkaiSare 2030				
Beste sare batzuk eratzea edota sortzea				
Aliantza artearen arloko entitateekin				
Aliantzak arlo akademikoarekin				
Nazioarteko aliantzak				
Egin				
Zuzeneko dirulaguntzak ekimenetarako: erakunde publikoak eta entitate sozialak				
Dirulaguntzen deialdi publikoak prestatzea				

Horren ildotik, nahiz eta **adierazleak** zehaztuta ez egon, honako **eremu** hauetan oinarrituko dira:

Ezagutu eta aintzatetsi

Gizarte kohesioa eta bakardadea Bizkaian: kolektiboen eta udalerrien arabera xehatuta Bakardadearen lotsaizuna eta pertzepzioa Bizkaian

Bizkaiko Foru Aldundiarekin batera sustatutako jarduketan ezagutza, balorazioa eta eragina

Berba egin

Bakardadeari aurre egiteko estrategien eta baliabideen berri edukitzea

Ekimenen eta programen ondoren garapen komunitarioaren eta bakardadearen inguruko jarrerak eta haien ezagutza aldatzea

Entitateen, udalen eta Bizkaiko Foru Aldundiaren jarduketetako elkarriketen ondoren egiten diren aldaketak

Saretu

Sortutako loturak:

Berariazko kolektiboekin

Komunitateekin

Erakundeekin

Egindako aldaketak eta horien balorazioa

Bakardadea saihesteko sareak eta estrategiak: balorazioa, inplikaturako pertsonak, gaiak

Egin

Lotura komunitarioak sustatzea: jarduketak eta beren irismena

Bakardadea saihestea: jarduketak eta beren irismena

Berrikuntzako proiektuak, eremuak eta kolektiboak

